

**SLOVENSKI
ČEBELAR**

12

1953

VSEBINA

Jože Stabej: Stari zapisi o čebelah in čebelarstvu (Nadaljevanje)	321
Slavko Raič: Ob 75-letnici Avgušтина Bukovca	328
Avgušтин Bukovec: Na obisku pri Mihaelu Ambrožiču	332
Leopold Debevec: Slikar Maksim Gaspari sedemdesetletnik	335
Leopold Debevec: Jan Strgar (Ob 50-letnem jubileju njegove trgovine s čebelami)	337
Vlado Rojec: Odstotni delež voska v voščinah	345
Dr. Vital Manohin: Kakšna bo zima 1953—1954	349

OPAZOVALNICE:

Poročilo za oktober	352
-------------------------------	-----

MALI KRUEK:

Več matic v eni družini — Kazni za tatvino čebel — O novih umetnih satnicah — Med na Mount Everestu — Vzgleđ iz narave — V Ameriki se ne cedita med in mleko — Švicarska vzreja matic v letu 1952 — Lesonit za zazimovanje — Kalorična vrednost medu	354
--	-----

NAŠA ORGANIZACIJA:

Delovanje Zveze (3. seja upravnega odbora)	357
Dopisi: Zanimiv čebelar — Čebelarsko društvo Radovljica — Občni zbor čebelarskega društva Nova Gorica — Razpis čebelarskih tečajev	358

SLIKE:

Uvodna vinjeta: Medvedova svatba (Po Gasparijevi sliki)	321
Avgušтин Bukovec s svojima vnukoma	329
Maksim Gaspari	335
Otroško veselje (Gasparijeva slika)	336
Jan Strgar	338
Strgarjev čebelnjak in plemenilna postaja	339, 341
Diagrami in sheme	344, 345, 348, 350
Čebelar s pohabljenimi rokami in nogami	353

NA OVITKU:

Marija Grošljeva: Medvedova svatba (Pesem h Gasparijevi sliki na prvi strani.)

List izhaja v začetku vsakega meseca. Izdaja ga »Zveza čebelarskih društev« v Ljubljani, Miklošičeva cesta 28. Tiska Triglavska tiskarna v Ljubljani. Odgovorni urednik Vlado Rojec. Uredniški sosvet: Debevec Leopold, dr. Kocjan Leon, Lampe Jože, Raič Slavko, Robida Franc in Zunko Ivan. Letna naročnina za člane 300 din, za nečlane in inozemstvo 450 din. Posamezna številka stane 45 din. Številka čekovnega računa pri Narodni banki v Ljubljani: 601-T-298.

STARI ZAPISI O ČEBELAH IN ČEBELARSTVU

(Kulturnozgodovinski in jezikovni drobiž)

JOZE STABÉJ

V veliki suši, ki je bila nastala v slovenskem slovstvu po Svetokriškem in Hipolitu, in kjer so padle le redke medle kapljice nekih slovenskih nabožnih zapisov ter Nova Crainska Pratica, pa najdemo vendarle osvežujočo zelenico, kamor je poletela tudi skromna slovenska čebelica, čeprav očitna šele l. 1745. V Celovcu je izšel l. 1731 prvi in v Ljubljani 12 let kasneje l. 1743 drugi del dela *Palmarium Emyreum* [= Zmagovito nebo],⁷⁷ kjer je objavljenih na 1322 + 46 straneh četrtno oblike 126 pridig, ki jih je bil govoril in napisal Mihael Krammer — p. Rogerij,⁷⁸ a so jih šele po njegovi smrti izdali njegovi sobratje. Dobo od l. 1709 do l. 1728, v kateri so nastajale

⁷⁷ *Palmarium Emyreum, seu conciones CXXVI de Sanctis totius anni...* A. P. Rogerio Labacenli Ord. Min. Capuc. Concionatore Carniolico. — Pars I. Clagenfurti 1731. — Pars II. Labaci 1743.

⁷⁸ Rojen l. 1667, umrl 20. avgusta 1728 v Ljubljani.

posamezne pridige, nam pove Rogerij sam; da pa je pridigal Rogerij že v nedeljo 29. VIII. 1706 in 15. V. 1707 v ljubljanski stolnici, nam izpričuje zgodovinar Janez Gregor Dolničar.⁷⁹

Rogerij je nekolikokrat navedel v svojih pridigah zglede iz čebelarstva. Za LXXX. pridigo 20. VIII. neznanega nam leta Na dan Svetiga Bernarda Oppata (II. del, str. 204—215), ki so mu nadeli cerkveni pisatelj priimek mellifluus, t. j. medeni,⁸⁰ pa si je bil izbral Rogerij za osnovno ali vodilno misel rek iz Sirahovih bukev:⁸¹ *Slaba, med tem, kar lejta, je ta zhebella: inu sazhetik te sladkufti ima nje sad.* Na čelo pridige — kakor pri vseh drugih — pa je »spesnil« Rogerij po nekem latinskem zapisu o Bernardu slovenski Sapopadik; mislim, da so to prve natisnjene slovenske »pesniške« vrstice, okorne in nerodne sicer, v katerih je imenovana čebela in ki se glase:

*Zhudna, inu nebeska zhebella,
Bil je Bernard, poln dobriga della,
Inu ufih zhednofti.*

Do Rogerija in še dolgo potem ni nihče povedal v tisku Slovencem toliko o čebeli, kakor beremo prav v tej pridigi. Iz raznih besed in navedb se vidi, da se je Rogerij resno pripravljaj na to pridigo in da je prebiral pri tem predvsem take viire, kjer je našel zelene podatke o čebelah. Da pa bi bil Rogerij sam čebelar, ni izpričal z nobeno besedo. Primerno je torej, da povem vse poglavitne Rogerijeve zapise o čebeli, saj so bili dosihdob neupoštrevani in skoraj neznani.

Ko našteva Rogerij v začetku pridige, da . . . *eni pèrglihájo S. Bernarda [1090—1153] eni lepi ruzezhi gartrosihi: eni ga pèrglihájo eni beli lilje . . . eni enimu lepimu vertezu*, pravi v nadaljevanju tako:

Ali jeft bodem donafs vunkej [spustil eno zhebelizo, katéra bode is leteh roshiz ta med vunkej serkala. Ali katéra je leta zhebeliza? je donafshni S. Bernard, katéri prou bode imenovan leta medeni Dohtar . . .

⁷⁹ *Historia Cathedralis Ecclesiae Labacensis . . . Auctore Ioanne Gregorio Thalntschero . . .* v *Laibacher Diöcesanblatt*. Laibach 1882, str. 193, 194, 199.

⁸⁰ N. pr. J. Svetokriški III, 448: *befjede [S. Bernarda] jò bile flatke kakor med; Rogerij I, 478: Bernardus ta S. medéni Vzhenyk.*

⁸¹ Sir 11, 3. — Rogerij je bil vobče slab prevajalec, zato je njegov prevod latinskega izvornika: *Brevis in volatilibus est apis, et initium dulcoris habet fructus illius* — težko razumljiv. Novejši prevod Dr. Egidija (Sirahove bukke. Gorica. 1922, str. 35) pa nam prav pove, da: *Majhna je čebela mej letečimi živalmi, nje sad pa je proi mej vsemi sladčicami* — t. j. »ko bi človek sodil čebelico le po majhni podobi, bi jo krivo sodile.

Prepirajo se med sabo ti Philosophi, inu Naturalisti, aku te zhebele ta med sbirajo she sturjen s'tih roshiz, inu s'zvetja, ali pak tajftega fture one v'febi popolnoma. Aristoteles mejni, de tajftiga sbirajo zhebele she sturjen med. Plinius pak, inu Dioscorides⁸² menjo, de one fesajo eno sladko rosho [= roso], is katére potler ta med fture (str. 205).

Ta zhebela ima vezhi glafs, kakòr truplu ... (206).

Te zhebele so ene fufsebnu gorke, inu urozhe nature ... (207).

Ta zhebela je tudi lahke nature. Sa volo tega pravi Cornelius⁸³ á lap. ona ufelei ima en kamenzik per febi, de njo vejter na ufame ... (208).

Ena mertua zhebela, kadar se poskroffi s' jefsiam, pravi Hugo,^{83a} taku supet ona ofhivi ... (208).

Ena zhudna stvar so te zhebele. Sexangula condunt moenia. Pravi Hugo: zilu kunftnu na sheft voglou Celize one delajo, inu khe [= tja] notre med sbirajo, inu tamkai prebivajo ... (209).

Ta zhebela sbira, inu ima sladak mèd na febi; kakòr govory od tega S pismu ... Ali sraven tega ima tudi ona tu shelu, s' káterim ona upizh, inu ubóde, kadar ima potreba ... (210).

Tri stuari so na svejtu, namerzh ouzha, gofs, inu zhebela, katére fame na febi so meihine, inu poredne [= malo cenjene, prezirane]: ali vener s' njéh sturé se velike rezhy, katérim potler vefs svejt more pokóren biti ... Ta zhebela pak da ta ufsik, s' katérim ti Krajli pezhatjo svoje pisma; katérim pismam more potler vefs svejt pokóren biti ...

Ta zhebela je sizer ena naumna stvariza; ali vener ú djanju skafhe eno fusebno saftópnost. Ona sposna, katéra je foush, inu katéra je rějs frishna rosha. Sprizha nam letù S. Pismu ... Ob enim zhafsu perfhla je Krajliza Sabba h' Krajlu Salamonu: skushala je ona njega saftopnost, inu mu je naprej nefsla use forte uganke. K' sadnimu postávi ona pred njega due lejpe roshize, katérih ena bila je foush, ta druga pak frishna, inu refsnižna? vener pak glih ena ti drugi, de ti

⁸² Grški rastlinoslovec in zdraviloslovec v 1. stol. n. št.

⁸³ Cornelius van den Steen ali a Lapide (1566—1637) je napisal učena tolmačenja vseh knjig sv. pisma stare in nove zaveze. Najprej je bilo natisnjenih 10 foliantov njegovih razlag l. 1681 v Antwèrpnu, v drugo pa 11 zvezkov l. 1740 v Benetkah. Cornelius je bil katoliškim bogoslovnim pisateljem dolgo odločilni svetopisemski tolmač. Med slovenskimi pisci ga navaja večkrat n. pr. tudi Franc Ks. Gorjup v knjigi Zirkounu Leitu, Labaci 1770, str. 78, 126, 132 itd.

^{83a} Hugo je najbrž sloviti francoski skolastik in mistik Hugues de Saint-Victor (1097—1141), s priimkom alter Augustinus, lingua Augustini (drugi Avguštin, Avguštinov jezik). Njegova dela so izšla v Parizu l. 1526 in 1854 ter l. 1648 v Rouenu. — (Podatki v op. 85 in 85 a so iz Wetzer u. Welte's Kirchenlexikon. Zweite Auflage, 6. u. 7. Band, 1889 in 1891.)

ozhy niſso mógle islózhit to fough od te resnizhne. Kaj ſturi ta modri (str. 211) Salomon? poslal je on po eno zhebélo, tajſto je on ſpúſtil na te roshize, katéra ſdajzi ſedla je na to právo roshizo: inu na tako viſho ſposnal je Salomon to právo od te fough roſhe⁸⁴ (212).

Ali pojmo ſhe enkrat nasaj h' zhebelam. Lete, kakòr ſe dobru vej; hite po lejti ta med ſpráulat, inu nobirat, de potler imajo ſhiveſh po fimi... (212).

...bodimo flifſik zhebele, inu ſpraulájmo med dobrih dell na ſemli (str. 215).

S tem končnim ukom je zaključil Rogerij svojo imenitno, rekli bi, čebelarſko pridigo.

Ne da bi ſe na drobno razčlenil prednja Rogerijeva izvajanja, opozorim le na rečenicu *Ena mertua zhebela... ofhivi* (II, 208). Iz tega posredno sklepam, da so govorili Slovenci že za Rogerija in davno pred njim, da čebela umre in ne, da crkne ali pogine. V tisku je menda opozoril Valentin Konšek⁸⁵ prvi na ta slovenski stari običaj, ko je zapisal: *Ko govori Kranjec o svojih čebelah, mu rabi skoraj vedno pomanjševalnica »zhebelza«. Če hoče omeniti smrt čebele, se skrbno izogiblje besede zerkne, s katero označuje smrt živali, reče pa: »Zhlovek inu zhebelza umerje.«*

Prišli smo do tiste dobe v slovenskem čebelarstvu, ki ji bi lahko rekli zlata doba in ki ji vse do danes ni bilo postavljeno ob stran nekaj večjega. To je čas od pričetka razsvetljenosti okrog l. 1740 — P. P. Glavar je začel čebelariti l. 1744 — pa do začetka 19. stoletja ter še desetletji po tem. V tej dobi so bila napisana bodi v slovenskem, bodi v latinskem ali nemškem jeziku dela, ki so ugodila v svet pot slovenskemu čebelarstvu, njegovi veljavi in samosvojesti ter nam je ostalo od tedaj precej tega, česar nismo izčrpali niti še do zdaj.

Med prvimi razsvetljenimi vestniki slave kranjske čebele in kranjskega čebelarstva je bil Janez Anton Scopoli,⁸⁶ po rodu Italijan, od l. 1754—1769 rudniški zdravnik v Idriji in neizmerno vnet ter globokoumen proučevalec rastlinstva in žuželstva na slovenskih tleh.

⁸⁴ Rogerij je za vir te zgodbe navedel v II, 211 ob desnem robu svetopisemsko knjigo 3. Reg. 10, t. j. 10. poglavje v 3. knjigi kraljev. Če pa pogledamo v katero izmed izdaj vulgate [= latinski prevod grškega besedila sv. pisma] in njenih prevodov, vidimo, da 3 Kr, 10. pogl. v 1.—13. vrsti res pripoveduje o obisku kraljice Sabe pri Salomonu in o njenih ugankah, a primera, ki ga navaja Rogerij o čebeli, ni nikjer. Ali je bral Rogerij prigodbo v kaki knjigi rabinskih (židovskih) razlagalcev sv. pisma in od kod jo ima, nisem mogel ugotoviti.

⁸⁵ Illyrisches Blatt, 1840, str. 110. — Več glej v opombi 25.

⁸⁶ Glej II. del te obravnave v 7.—8. št. SC, str. 184, 185.

O njegovem delu in njegovih spisih pa tu ne bom govoril nadrobneje, ker sta prevedla Makso Pirnat (1875—1955) in Jožef Wester v slovenščino tiste latinske sestavke, kjer je Scopoli poročal o kranjski čebeli in kranjskem čebelarstvu.⁸⁷ Medtem ko ni navedel Scopoli l. 1765⁸⁸ nobenega slovenskega imena iz čebelarstva, je pa pripomnil v obravnavi o čebelah, da pravijo Slovenci kraljici čebel *Maternza*, latinski fuci pa da se imenujejo po slovensko *Trotta*.⁸⁹

Pribijem, da se Scopolijeva nova pot, ki jo je utiral kranjskemu in s tem slovenskemu čebelarstvu, še ni vrednotila po njegovih pravih zaslugah. Bil je pač tujec, pisal je v latinščini in zato je ostalo njegovo prizadevno delo precej neopaženo ter pokraj zanimanja. Že same pripombe v obravnavi o čebelah nam povedo, kako marljivo in vestno se je bil pripravljala Scopoli na pisanje te obravnave in da jo je želel napisati kar se dá natančno ter popolno. Vidi se, da je Scopoli bral in študiral poleg grških in latinskih piscev o čebeli tudi vse svojedobne liste ter knjige, kjer je bilo kaj pisanega o čebelji reji. Malokatera Scopolijeva obravnava ima toliko pojasnil in pripomb kakor prav le-ta o čebelah, kar je zgovoren dokaz, da je Scopoli pisal o čebelah res iz srca in da ga je čebelarstvo še posebej mikalo. O čebelah je vedel vse, kar so pisali ali omenili o njih Heziod, Herodot, Aristotel, Aristofan, Vergil, Ovid, Varon, Kolumela in drugi do Swamerdama, Réaumura, Schiracha, Gleditscha, bral je, kar so poročali o čebelah Italijani, Francozi, Nemci. Scopoli torej ni bil le zaradi neke zunanje oblike ali prazne časti hkrati s P. P. Glavarjem *Apiariae Lusatae super. socius* — ud Gornjelužiške čebelarske družbe, a Kranjci ga niso prav posebno priznavali in upoštevali, čeprav je bil tudi ud c. kr. Kmetijske družbe štajerske, kranjske in goriško-gradiške. Scopolijevo delo v slovenskem čebelarstvu moramo torej prej ko slej vrednotiti skupaj z delom P. P. Glavarja, Janša in Kumerdeja.

Na kraju ne morem lepše zaključiti poročila o Scopoliju, ko da povem v prevodu in izvorniku⁹⁰ iz vsega Scopolijevega pisanja vsaj

⁸⁷ Prevodi so v SC XIX. l. (1916), str. 5—7, 37—59; XX. l. (1917), str. 81—84, 122 do 124; XXXVIII. l. (1935), str. 87—89, 104—107, 124—128; bolj natančen in nadroben je Westrov prevod.

⁸⁸ Ioannis Antonii Scopoli... *Entomologia Carniolica* [= Kranjsko žužkoslovje]... Vindobonae, 1763, str. 303, 304.

⁸⁹ *Dissertatio de apibus* [= Obravnava o čebelah] v *Annus IV. historico naturalis*, Lipsiae 1770, str. 16 in 17.

⁹⁰ *Entomologia Carniolica*, 1763, str. 304:

Paroum animal, quam utile! Politicis Monarchiae praestantiam, Reipublicae tranquillitatem, commercii culturam; Ethicis otii fugam, libidinis odium, curam

njegov zame najduhovitejši in dognan kratek odstavek o čebeli. Glasi se:

Neznatna stvarca, a kako podučljiva! Razodeva (priporoča):

politikom vrlost (prednost) monarhije, mirno urejenost republike, gojitev družabnosti (občestva);

etikom (pravoslovcem) beg pred brezdcljem, mržnjo do želj po uživanju (do pohlepa), skrb za podmladek, ljubezen do sobratov (do bližnjega);

ekonomom (gospodarjem) trezno marljivost, delavnost, ki ne škodi drugim jin način, kako se izkoristi priliko;

zdravnikom nudi med in vosek, jim priporoča uporabo preproščin (preprostih sredstev), kaže na zdravilnost zraka.

Mož, ki je napravil v svoji dobi poleg A. Janša neposredno največ za slovensko čebelarstvo, je bil P. P. Glavar (2. V. 1721 do 24. I. 1784). O njem ste brali v lanskem SČ (št. 7, 9 in 10) obširnejšo obravnavo, zato tu ne pišem kaj več o njem. Celotna Glavarjeva veljava pa nam bo odkrita, upam vsaj, šele 170 let po njegovi smrti, ko bo natisnjen in razložen njegov Pogovor od Zhebelnih Rojou iz l. 1776, prevedeno in natisnjeno njegovo poročilo o čebelarstvu z dne 17. XII. 1781 ter povedano še marsikaj, kar je zaprto v nepoiskanih in neobjavljenih virih. Poleg naprednega in izkustvenega strokovnega znanja o čebelah pa je napisal Glavar v Pogovoru od Zhebelnih Rojou prvo in obširno slovensko čebelje in čebelarsko izrazoslovje, ki ga do l. 1776 in še dolgo potem zaman iščemo v raznih slovarjih in drugih virih slovenskega slovstva. Po moji sodbi — ki pa ne mara biti odločilna — ni niti slovensko izrazje v Goličnik-Vogrin-Kumerdejevem prevodu Antona Janfhaja Podvuzhenje l. 1792 tako domače in izbrano kakor je Glavarjevo.

Ne bom ponavljal tistega, kar je že napisano in dovolj znano o Antonu Janšu (20. V. 1734 do 13. IX. 1773), ki je, žal, samó v nemščini l. 1771 skupaj s Kumerdejem prvi nadrobno popisal slovenski način čebelarjenja in v tisku seznanil svet z že tedaj naprednim ter samo-svojim slovenskim čebelarstvom. Janša in Glavar sta pač prva naj-očitnejša in najtrdnjejša stebra slovenskega čebelarstva vse do danes in dopolnjujeta drug drugega.

Zaradi pregleda omenim tukaj tudi tiste zapise iz slovenskega čebelarstva, ki jih je predložil okrog l. 1771 Gornjelužiški čebelarski

---

prolis, amorem erga fratres; Oeconomis sobriam sedulitatem, innoxiam aliis industriam, occasionis captandae modum, commendat; Medicis mel & ceram offert, simplicium ufum suadet, aeris salubritatem indicat.

družbi v Budišinu pod najbrž namišljenim imenom ljubljanski mestni kirurg Humel. Humlovo sporočilo glede obhojenja matice zunaj panja je bilo poslano v presojo Kmetijski družbi v Ljubljani, družba pa ga je dala v strokovno oceno P. P. Glavarju, ki je povedal o tem svoje mnenje v pismu z dne 25. IX. 1771. Humlov člančič je bil natisnjen najprej v Schirachovih *Abhandlungen und Erfahrungen der oconomischen Bienengesellschaft in Oberlausitz* l. 1775, str. 64—71 (glej SČ L. l. [1948], str. 22—26), v drugo pa nekoliko jezikovno in vsebinsko popravljen v *Wochentliches Kundschaftsblatt des Herzogthum Krain* dne 27. V. 1775, str. 521—524. V *Woch. Kundschaftsbl. d. H. K.* je še objavil nepodpisani pisec l. 1776, št. 49—51, str. 775 nsld., obsežnejši sestavek *Verschiedene Beobachtungen über die Bienen*.

Posebno važna in pomembna za slovensko čebelarstvo so nemško pisana poročila, ki jih je pošiljal P. P. Glavar Kmetijski družbi v Ljubljani o kranjskem čebelarstvu. Poročilo iz začetka julija 1768 in prej omenjeno z dne 25. IX. 1771 je poslovenil in objavil Stane Mihelič (Anton Janša, V Ljubljani 1954, str. 11—38 in SČ L. l. [1948], str. 24—26), a Glavarjev najobširnejši predlog z dne 17. XII. 1781, ki bi mogel biti tudi nekak že l. 1771 napovedan in pozneje preurejen učbenik »O praktičnem splošnem čebelarstvu«, je še v Državnem arhivu LR Slovenije (glej SČ LIV. l. [1952], str. 151). Glede takih in podobnih Glavarjevih poročil ter drugih Glavarjevih pisanj mislim, da jih mora biti še več, a leže neizsledena na kakem podstrešju ali v arhivu.

Rad bi bil razvezal vozle o tretjem, do zdaj le po imenu znanem Gorenjcu, ki je drugoval v naprednem čebelarstvu Janšu in Glavarju. Po Humlovem poročilu v že navedenih Schirachovih *Abhandlungen* l. 1775 — ne pa tudi v spremenjenem ponatisu v *WKb. d. H. K.* l. 1775! — je bil to Matej Forlani, »častivredni duhovnik v samostanu visokega plemstva v Mekinjah, ki je v pravem čebelarstvu z dolgim izvrševanjem postal slaven«; po Glavarjevem pismu z dne 25. IX. 1771 pa Matej Furlan, »duhovni gospod iz samostana devic v Mekinjah, po 22-letnem izvrševanju čebelarstva zanesljiv čebelar«. (SČ L. l. [1948], str. 23, 26). Furlan je čebelaril po soglasnem Humlovem in Glavarjevem poročilu vsaj že od l. 1749, torej le 5 let manj ko Glavar, s katerim sta bila najbližja soseda, dokler je bil Glavar v Komendi. Vendar iz podatkov, ki so mi bili dosegljivi, nisem mogel dognati prav ničesar o Furlanovem življenju in delu.

(Dalje v prihodnjem letniku)

OB 75-LETNICI AVGUŠTINA BUKOVCA

SLAVKO RAIC

red dnevi sem se napotil na Gruberjevo nabrežje 14, da obiščem svojega dobrega prijatelja Strica Matica. Dobil sem namreč nalogo, da napišem o njem kot uredniku Slovenskega čebelarja in kot čebelarju besedo, dve ob priliki njegove 75-letnice. Navadno se peljem k njemu s kolesom, to pot se pa nisem; šel sem peš, da sem imel spotoma več časa za pre-mišljevanje, kako ga bom prelisicil, da mi bo po-vedal, kar potrebujem za svoj namen. Vem namreč, da takih gostov nič kaj rad ne sprejema. Kar obotavljal sem se, ko sem prijel za kljuko na vratih njegovega čebelnjaka, kjer še vedno kraljuje. Brž ko sem stopil v prvo sobo, me je sprejel besen vrišč. Celo krdelo čebel? Kaj še! Krdelo papagajčkov najrazličnejše barve me je jezavo pozdravilo.

»No, lepo se je začelo,« sem pomislil. »Kako me bo nadrl šele njihov gospodar, ko mu bom povedal, kaj hočem.« In res. »Nič ne maram tega,« se je obregnil, »saj veš, da sem nasprotnik vsakega osebnega kulta.« Skrušeno sem odvrnil, da prihajam v imenu čebe-larjev, njegovih prijateljev, da to ni nikak osebni kult, da je njegovo delo in torej tudi njegovo ime last čebelarjske skupnosti. Zato je naša dolžnost, da se ga spomnimo ob taki redki priložnosti.

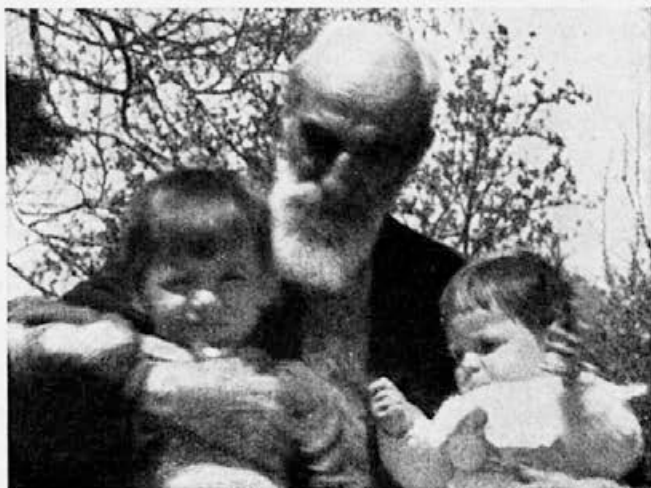
Sicer se je Stric Matic zadnja leta na žalost popolnoma izneveril Slovenskemu čebelarju — bo že imel svoje razloge za to — in skoraj popolnoma tudi čebelam. Pomislite, bivši čebelar Bukovec ima, reci in piši, še pet čebeljih družin, a še od teh sta dve last njegovih vnukov!

»Poglej v Slovenskega čebelarja!« je dejal. »Tam boš že kaj našel. Če boš pa še kaj potreboval, bom morda le odprl svoj kljun.« Kaj sem hotel? Šel sem domov ter začel brskati po »Čebelarjih« in svojem spominu.

A. Bukovec je prevzel uredništvo Slovenskega čebelarja leta 1925. Prav gotovo mu ni bilo tedaj lahko pri srcu, saj je imel pred seboj dva vzorna urednika, Rojino in Humka. List je dosegel pod njiju vodstvom velik ugled; bil je na višku i vsebinsko i jezikovno. Bukovec se je lotil dela z mladeniško ognjevitostjo in vzdržal pri tem delu kar 20 let. Ohranil ga je na istem višku in še marsikaj dodal iz svojih zakladov, saj je bil odličen učenec odličnih učiteljev in tako

podkovan v čebelarški stroki, da mu ni mogel nihče do živega niti v teoriji niti v praksi. Slovenskega čebelarja je vedno spremljala ta sreča, da je imel dobre urednike, ki so mu dolgo časa ostali zvesti.

Že pod prejšnjim urednikom je Bukovec napisal za list mnogo tehtnih člankov, pa je s takimi nadaljeval za svojega urednikovanja. Spretno je izpopolnjeval delo svojih prednikov in proučeval naraščaj, kako je treba sukati pero, da bodo zadovoljni i urednik i bralci. Dopisniki so boleča plat urednikov; v uredniški mapi vlada le pre-rada suša, neredko je bila tudi v Bukovčevi, kakor je večkrat tožil. Pridobivanje dopisnikov je poseben dar, eni ga imajo več, drugi manj; nekateri dopisnike z nepravilnim postopkom celo odbijajo. Moram reči, Bukovec je spadal v splošnem med prve. Zavedal se je, da ima urednik lista, kakor je Slovenski čebelar, težave s članki, ker so dopisniki ljudje z najrazličnejšo izobrazbo in najrazličnejšim

Avguštin Bukovec s svojima vnukoma

znanjem. Pri tem je užival, če je iz slabo napisanega članka ustvaril nekaj dobrega, čeprav je to, kakor je dejal, »težaško« delo. Imel je izvrsten čut, kaj sme in kaj ne sme; pustil je vsakemu svoje, tako da je bilo zadovoljstvo na obeh plateh. Vsebinske, da, celo slogovne posebnosti so morale ostati vedno nedotaknjene. Pa če je kljub njevovi pazljivosti vendar prišlo do kakih pritožb, je znal vse težave premostiti s svojim nedosegljivim humorjem, da se res nisi mogel jeziti; če je bilo treba, je tudi na svoj račun rekel kako hudomušno — pikro. Niti napadi v Slovenskem čebelarju samem ga niso spravili iz tira. Priobčeval jih je ter nanje odgovarjal z dosledno stvarnostjo in temeljitostjo, včasih zabeljeno, če je tako kazalo, s hudomušno duhovitostjo. Glede tega je lahko vzor marsikateremu preobčutljivemu in preveč vase zaverovanemu uredniku. »Urednik ni malen-

kosten,« je napisal v Slovenskem čebelarju že leta 1925, »in bo vsak dober dopis ali članek priobčil, čeprav se z njegovo vsebino in tendenco ne bo strinjal.« Tako je postal list živahnejši, pestrejši.

Posebno zanimiv je bil pod Bukovcem »Drobiž«, ki ga je pisal večinoma sam in ga tudi osolil s svojimi dovtipi in puščicami. Moram priznati, da sem takrat prebral vedno najprej »Drobiž«.

Kakor pod prejšnjimi uredniki, je bil tudi pod Bukovcem Slovenski čebelar vedno prvoboritelj za vsak napredek v čebelarstvu. Boj za AŽ-panj še ni bil popolnoma dobójevan; najtrdnovratneje so se ga branili izvenkranjski čebelarji. Naš časopis je tudi pod Bukovcem storil svoje, da je bila zmaga vsestranska. Priporočal in širil je vse pametne izboljšave, boril pa se je dosledno proti neumestnim predlogom (n. pr. osvetljenim panjem).

Leta 1957 je Bukovec ob 40-letnici Slovenskega čebelarja napisal med drugim tole: »Poglavitna skrb Slovenskega čebelarja bo, da pomaga čebelarskemu naraščanju do še temeljitejše izobrazbe. Njegovo znanje se mora vsestransko poglobiti. Prava, zdrava čebelarska veda naj postane zopet narodna last, kakor je bila v starih časih... Očiščenje naše čebelje pasme tuje primesi, izboljšanje plemen, umna vzreja plemenitih matic in ustvaritev rejskih središč so naloge, ki jim bo Slovenski čebelar posvečal posebno pozornost. Naša čebelarska bodočnost je najtesneje zvezana s temi vprašanji. Imamo živo vero, da je kranjska čebela najboljša izmed vseh in da jo čaka velika bodočnost...« Vse to so naloge, ki postajajo vsak dan važnejše in ki se jih še danes ne lotevamo s potrebno resnostjo.

O Bukovčevem čebelarskem udejstvovanju lahko marsikaj razberemo iz Slovenskega čebelarja, še več pa je ostalo nenapisanega. Nam je samo žal, da so se njegovi spomini v Župančičevih Razgovorih leta 1946 tako hitro končali. Vsi čebelarji komaj čakamo nadaljevanja teh Razgovorov. Morda se bo Stricu Maticu vendar zopet odprlo čebelarsko srce. — Na skrivaj naj povem: na pol mi je že obljubil, da bo prijel znova za pero. Če bo obljubo držal, nam bo povedal še marsikaj zanimivega, poučnega. Čebelarji mu bomo za to zelo hvaležni. Ob 75-letnici mu želimo 100 let starosti, da bo imel dovolj časa za pripovedovanje!

In kaj naj povem o Bukovcu kot čebelarju? Sam je priznal, da je bil, kar se tiče čebel, dedno obremenjen po očetovi in materini strani. Tako je bil že v zgodnji mladosti vnet za čebele, vendar mu razmere niso dopuščale, da bi začel drugače kot s čmrlji. Leta 1895 je »kupil« od nekega prijaznega kovača za 5 goldinarjev prvi panj

kranjič — na večer počak. Ko pa je leta 1903 star 25 let zares kupil 6 kranjičev s čebelnjakom vred, se je začel zanj čebelarški križev pot in popolnoma nova, kakor sam pravi, najlepša doba njegovega življenja. Slep in gluha je bil od tedaj naprej za telovadbo pri Sokolu, za petje po gostilnah, za biljardiranje po kavarnah in še za marsikatero »kolofoktarijo«, samo čebele so mu rojile po glavi.

Istega leta je videl v Mojstrani pri Ambrožiču steklen opazovalni panj, kjer je ves presenečen med drugim gledal, kako je matica zalagala. Ambrožič mu je pokazal tudi kranjiča s prekrasnim mladim premakljivim satjem. Kar ni se mogel ločiti od teh čudovišč, tako je bil zaverovan vanja. Seveda niso ostali vsi ti vtisi pri izredno dojemljivi glavi Bukovčevi brez posledic; spodbujali so ga, da se je še z večjo vnemo poglobil v študij čebeljega življenja.

Toda nadaljnji razvoj in, kar je z njim v zvezi, nam bo Stric Matic sam predočil v Slovenskem čebelarju, kakor mi je svečano obljubil.

Omenim naj še Bukovčev nadvse pristrčen odnos do čebel. Vedno mu je bilo težko, če je kljub vsej pazljivosti strl kako ljubljenko. Brezobzirno je ozmerjal vsakogar, če ga je videl, da jih pri opravljanju panja mečka, ali mu padajo s satov na tla, pa se ne zmeni zanje. Sam po vsakem pregledu vedno pobere vse čebele, posebno mladice, da ne bi kje v senci ali na oknu otrpnile ali od lakote pomrle. Prepričan sem, da so mu to njegovo ljubezen stotero povrnile in mu marsikatero leto napolnile lončke do skrajnih robov.

Ne smem končno pozabiti Bukovca kot čebelarškega predavatelja. Ne vem, če smo Slovenci imeli kdaj njemu enakega. Njegova odlika je bila lep, prikupen glas — saj je bil odličen pevec — jasno poljudno podajanje tudi najtežje snovi, ki jo je znal preplesti z neštetimi duhovitimi, šaljivimi, včasih celo nekoliko ostrimi, vendar pa nikoli žaljivimi domislicami. Vsakega njegovega predavanja je bilo vedno prekmalu konec.

Naj omenjenih pet preostalih čebeljih družin še dolga leta sladi življenje Bukovcu in njegovim ljubljanim vnukom!

Op. uredništva! Tov. Bukovec je dopolnil 75 let 22. sept. t. l. Uredništvo je zvedelo za ta njegov življenjski jubilej prav slučajno — na žalost nekoliko kasno, vendar vsaj še toliko pravočasno, da smo se ga lahko spomnili v zadnji letošnji številki. V zvezi s tem objavljamo njegov spis o Ambrožiču. Dejansko je to ponatis iz Slov. čebelarja 1946 z dodatkom, ki je po prekinitvi »Razgovorov« z Župančičem obležal v listnici uredništva. Naj bi bila ta objava spodbuda našemu jubilantu, da bi nadaljeval s svojimi zanimivimi spomini!

NA OBISKU PRI MIHAELU AMBROŽIČU

AVGUSTIN BUKOVEC

eta 1905 sem od planincev zvedel, da živi v Mojstrani na Gorenjskem čebelar z več sto panji. Čebele da razpošilja po vsem svetu, na hiši pa da ima naslikanih mnogo kolajn, ki jih je dobil na čebelarških razstavah. Tudi neke posebne panje da ima, take kakor noben drug slovenski čebelar in drugačne, kakor so naši navadni kranjiči.

Še preden sem prišel od začudenja do sape nad to neverjetno novico, sem se že znašel v Mojstrani — pri vratih tistega imenitnega čebelarja — Mihaela Ambrožiča.

Ambrožič je bil tedaj naš največji čebelarški izvozničar. Razpošiljal je kranjiče, roje, matice in satnice na vse strani sveta. Njegova trgovina je slovela zlasti zaradi — lahko bi rekel — izrazito slovenske poštenosti. Ko so nekoč preiskali satnice vseh večjih evropskih izdelovalcev tega blaga, so bile e d i n o Ambrožičeve napravljene iz čistega voska. Lepšega dokaza za njegovo poštenost in za solidnost njegove trgovine pač ni treba navajati.

Ko sem se do sitega nagledal slik in kolajn na pročelju hiše, sem potrkal na vrata. Ambrožiča sem našel v prvem nadstropju. Bilo je v začetku julija. Navzlic poletju je bila njegova soba tako močno zakurjena, kakor le v redkih hišah sredi najhujše zime.

Ko sem stal sredi peklensko razgrete sobe pred mirno sedečim možičkom, me je oblival pot od vročine. Saj se mi je zdelo, da sem kakor krščanski mučenik vržen v razbeljeno peč. Ambrožiča pa je zeblo...

Povedal sem mu, kaj me je privleklo do njega. Bolehnemu možu pa ni bilo dosti do pomenkov. Le redkokrat je iztisnil iz sebe besedo ali celo stavek. Dvakrat, trikrat je premišljeno zamigal z brado, preden je odprl usta in dal odgovor na moje vprašanje. Ta stari, svetovno znani čebelar, ki je s svojo poštenostjo utrjeval po svetu dober glas naše kranjske čebele, je bil zdaj kot žrtev boleznih shujšan do samih kosti, mož brez volje, razvalina življenja...

Kljub temu pa, da je zaradi boleznih le bolj poredko zahajal v čebelnjak, je bil s čebelami vedno v stalnih stikih.

V sobi je stal majhen opazovalen panj. Takega dotlej še nisem videl. Obod je bil napravljen iz lesa, stranice pa so bile iz stekla.

V panju, kjer je domovala majhna čebelja družinica, je bil en sam sat. Čebele so prihajale in odhajale v panj po dolgem in zastekljenem hodniku, da si lahko opazoval vsako posamezno živalco ob prihodu in odhodu. Žrelo je bilo zunaj zaprtega okna. Panj si mogel zasukati na katerokoli stran, da ti ni bilo treba niti vstati, če si sede opazoval čebele in si si jih hotel ogledati tudi z nasprotne strani.

Ko je Ambrožič odprl panj, mi je zastala sapa. Da je kaj takega mogoče na tem svetu? Čebele pod šipo, družina pred tabo kakor na dlani! Najmanj pol ure sem sedel pri panjičku, ga sukaj zdaj na to, zdaj na ono stran, opazoval čebele in zalego, največ pa matico, ki sem jo kar z očmi skozi steklene stene — požiral. Niti čebel, niti matice ni dnevna svetloba motila. Vse so ostale mirne in prav marljivo delale.

Najmanj pol ure sem sedel kakor v omotici pred panjičkom. Z Ambrožičem nisva medtem spregovorila niti besede. Ko sem nazadnje vendarle zopet »prišel« na svet, sem začutil, da sem od vročine ves prepoten in da me že zapušča prisebnost... Potem sva šla s čebelarjem k čebelnjaku.

Tedaj je glavna doba razpošiljanja čebel že minila, a je bilo navzlic temu še vedno v njem več stotin kranjičev. Tisti dan so ogrebli 37 rojev. Precej časa sem se zamudil tudi v notranjosti čebelnjaka, kjer so domači čebelarji pripravljali panje in roje za izvoz. Opazoval sem jih, kako izrezujejo satje iz kranjičev in kako ga privezujejo ter pritrjujejo v majhne okvire. Kaj naj to pomeni, nisem vedel, vprašati pa se tudi nisem upal, ker sem menil, da je to kaka trgovska tajnost ali kaj podobnega.

Nazadnje me je Ambrožič, ki je medtem ob palici prikrevsal za mano, peljal še k posebnemu čebelnjaku za roje. Ti so bili vsajeni v popolnoma nove panje z lično poslikanimi končnicami. Na zunaj so bili podobni kranjičem; samo nekoliko višji so bili od njih. Vprašal sem ga, ali so to tisti panji, ki sem o njih čul že v Ljubljani. Ambrožič me je nekaj časa molče ogledoval, nato pa je stopil k panjem, vzel v roke nožiček in odstranil z njim sprednjo končnico. Z roko je pokazal, naj pogledam v panj. Počepnil sem pred panjem in ostrmel. Čebele da grade satje v tako majhne lesene okvirčke? Le kaj naj pomenijo tisti rumeni trakovi na zgornjih letvicah okvirčkov? Čemu sploh okvirčki? Taka vprašanja so se mi podila po glavi, od razburjenja nad vsem novim pa nisem mogel govoriti. Nazadnje sem vendarle stlačil iz sebe vprašanje, čemu so okvirčki v panju. Ambrožič

je panj mirno zaprl, potegnil iz skladanice nekega drugega, ki je bil prazen, ga položil na travo, odprl pokrov in mi ga začel razkazovati. Bil je prvi panj s premičnim satjem, ki sem ga kdaj v življenju videl.

Pri priči sva napravila kupčijo. Izbral sem si deset takih panjev s posebno lepimi končnicami. Razen tega sem kupil še dva kilograma tistih rumenih »trakov«, s katerimi so bili satniki opremljeni in ki niso bili nič drugega kakor navadne, precej debele satnice. Vse skupaj je stalo »borih« 36 kron — nekoliko manj kakor polovico moje mesečne plače, plače računskega uradnika pri takratnem kranjskem deželnem odboru. No, bil sem samec in sem si tak izdatek lahko privoščil. Sem pa pri drugih zategnil jermen.

Ogledal sem si še Ambrožičev matičnjak za kakih 60 družinic. Vsaka je sedela na šestih satičkih. Matičnjak je bil pravzaprav velika omara s 60 predelki, prirejenimi tako, da si osirotelo družino vsak čas lahko združil s sosednjo na levici ali desnici, s spodnjo ali zgornjo. Odprl si veho v stranici, v stropnici ali v podnici, kakor je bilo pač potrebno, in zveza je bila napravljenjena.

V ta matičnjak je Ambrožič vsajal rojčke. Ko se je matica sprašila, jo je prodal, medtem ko si je prašilček spodredil novo. V tem matičnjaku se je čez leto sprašilo do 200 matic. Jeseni je v vse prazne predele naselil družinice iz podrhtih drujcev ali tretjevcev, ki jih je bil nakupil pri kmetih po ajdovi paši.

Tisti dan sem dobil pri Ambrožiču tudi celo skladanico tujih čebelarških časopisov. Zvedel sem nadalje, da je v Ljubljani nekako čebelarško društvo, ki izdaja svoj časopis. Te novice sem bil še posebno vesel. Že čez nekoliko dni sem postal član tega društva, ki se je imenovalo uradno: »Slovensko čebelarško društvo za Kranjsko, Štajersko in Koroško«. Primorci so imeli svojo lastno organizacijo.

Po vpisu v čebelarško društvo sem se spoznal z njegovim predsednikom Frančiškom Černagojem, takratnim voditeljem šole na ljubljanskem Barju. Ob vpisu v čebelarško društvo se je končal zame »stari vek« moje čebelarške zgodovine in mojega čebelarjenja.

Ambrožičevo podjetje je po gospodarjevi smrti upravljala in vodila njegova vdova, ki je še nekaj časa vzdrževala trgovske zveze z inozemstvom. V službi je obdržala vse preizkušene sodelavce svojega moža. To so bili čebelarji z dolgoletno prakso. Samo eden izmed Ambrožičevih čebelarjev je bil kot čebelarški strokovnjak 60 let pri hiši. Takrat je bilo izvažanje naše kranjske čebele v inozemstvo še mogoče. In zaslužil si s tem lepe novce. Zaradi konkurenčnih razlogov pa so nekatere države postavile kasneje kranjsko čebelo na indeks,

češ da raznaša razne bolezni. To je bil konec naših čebelarških izvoznih tvrdk. Polagoma je obledel v inozemstvu tudi spomin na slavnega gorenjskega izvoznika, ki je obhodil vse evropske čebelarske razstave in so ga poznali zlasti v Nemčiji pod imenom »Ambrosig«, ker niso znali izgovarjati našega č-j-a.

SLIKAR MAKSIM GASPARI SEDEMDESETLETNIK

LEOPOLD DEBEVEC

Najpopularnejši slovenski umetnik, slikar Maksim Gaspari je letos praznoval lep življenjski jubilej; preteklo je namreč sedemdeset let, odkar mu je v Selščku nad Cerknico stekla lesena zibelka in so mu vile sojenice vanjo položile svoj varljivi dar, nadarjenost in veselje do slikanja in risanja. Svojevrstna in slikovita lepota rodne kraja s kraškimi kolovozi, znamenji in čebelnjaki, razvalinami starih gradov, desetimi brati in podobnimi posebnosti je dečkovo nagnjenje k oblikovanju in snovanju, ki ga je kazal že v ljudski šoli, še stopnjevala. Dasiravno ga je oče namenil trgovskemu poklicu, ki se ga je tudi izučil, je sledil klicu srca ter se kljub revščini dokopal do slikarske izobrazbe. Polagoma si je ustvaril svojstveno tehniko in izoblikoval osebni slog. Iz njegovih del diha mehko, sanjavo razpoloženje, hkrati pa tudi vedrost in šegavost. V svoje motive je rad vpletal narodni ornament ter imajo zato njegove slike tudi folkloristično vrednost. V petdesetih letih svoje pisane umetniške poti je Gaspari naslikal celo vrsto krajin in portretov, upodobil množico naših narodnih običajev in noš. Mnogo se je ukvarjal s slikarsko opremo knjig in revij. Otroci so se vedno veselili njegovih slik v Vrtecu, Zvončku, Našem rodu ali v šolskih knjigah, odraslim pa so ugajale posrečene karikature, ki jih je risal za humoristične in satirične

liste. Nekaj posebnega in izredno privlačnega so bile Gasparijeve razglednice, ki so jih ob raznih prilikah v serijah izdajale nekatere založbe. Dvignile so umetniški okus našega človeka in morda največ prispevale k priljubljenosti našega mojstra.

Gaspari je pesnik in slikar lepot naše zemlje, v katere je prodril tako globoko in čustveno kot še nihče doslej. In prav v čebelarjenju naših dedov je bil višek kmečke poezije. Gaspari je imel izredno tanek posluh za simfonijo barv na panjskih končnicah in zato ni čudno, če je v svojem snovanju tako pogosto posegal v čebelarstvo motiviko. Njegovi uljniki in čebelarji so originalni in naši; prav pri takšnih sta morala nekdanj posedati Jurčič in Levstik, ko sta prisluškovala govorici starih čebelarskih korenin ter nabirala snovi za svoje povesti.

Toda Gaspari je bil s čebelarji tudi v neposredni zvezi. Že pred prvo vojno so bile društvene nalepnice za kozarce opremljene z večbarvno Gasparijevo podobo. Ista slika je potem dve leti (1919—1920)

Otroško veselje. — Gasparijeva slika v Ljubljanski mestni hranilnici

krasila ovitek SČ in čebelarji se niso prav nič spotikali nad čebelarškim starino, ki kar na klopci pred čebelnjakom in sredi najlepšega dne maže vnukoma iz velikega lonca dišečega ajdovca na kruh, ne da bi se bal ropanja... Nova naslovna vinjeta — ded in vnuk sta prisluhnila šumenju čebel na ajdovi njivi pred čebelnjakom — je spremljala SČ na ovitku šest let in osem let (1926—1935) se je naš list ponašal z njegovimi inicialkami z izbrano čebelarško motiviko. V SČ za leto 1927 je lepo ilustriral Golarjevo pesnitev »Čebelarjeva ženitev«.

Čebelarji so Gasparijevo delo spremljali z živim zanimanjem. Na kolektivni razstavi umetnikovih del, ki jo je v letošnjem juniju v počastitev sedemdesetletnice njegovega rojstva priredila Narodna galerija v Ljubljani, je bilo razstavljenih tudi šest čebelarških slik. Kmečki čebelarji iz najoddaljenejših krajev Slovenije so strmé občudovali njihovo lepoto. To dejstvo zgovorno dokazuje, da so umetnika razumeli, da jim je govoril od srca in da so njegove stvaritve res zrasle iz ljudstva za ljudstvo. Prav v tem pa leži vsa pomembnost življenjskega dela našega ljudskega umetnika Maksima Gasparija.

JAN STRGAR

(Ob 50-letnem jubileju njegove trgovine s čebelami)

LEOPOLD DEBEVEC

holandskem Soesterbergu so se 4. julija letošnjega leta zbrali vzrejevalci in prijatelji kranjske čebele k redki in pomembni svečanosti. Iz posebnega vabila, pravega krasotnega izdelka tiskarske tehnike, ki ga je za to slovesnost razposlal znani prijatelj naše čebele W. H. van der Brook, povzemamo, da so ob tej priliki praznovali vrsto zanimivih jubilejev. Proslavili so namreč 50-letnico ustanovitve Strgarjeve izvozne trgovine z živimi čebelami, 30-letnico prve nizozemske plemenilne postaje »Carniola« (bewuchtungsstation hier te lande met originele Krainerdarren), 25-letnico, kar so prejeli prve Strgarjeve čebele in matice (Krainer Alpenbijen en Koninginnen van Jan Strgar) in končno še 35-letnico čebelarjenja sklicatelja (Bieënhof Loesterberg).

Sestanek je bil potemtakem namenjen predvsem počastitvi našega človeka in naše čebele ter je tem pomembnejši, ker v zvezi

s podobnimi glasovi iz zadnjega časa dokazuje, da naša čebela v svetu zopet pridobiva na veljavi, še več, da malone že ves čebelarški svet priznava njene prednosti in celo prvenstvo med vsemi čebeljimi pasmami. *Sloves rodovitne, marljive, odporne in krotke sivke, najplemenitejše čebele sveta ter dobro ime njenega dolgoletnega izvoznika in zaveznika pa sta tako in tako že dolgo neločljivo povezana pojma.* In če celo holandski čebelarji niso pozabili na svojega poslovnega prijatelja Strgarja, potem je prav in na mestu, da tudi Slovenski čebelar porabi to priliko ter pove mlajšemu čebelarskemu rodu nekaj besed

o možu, ki je 50 let svojega življenjskega dela žrtvoval širjenju in utrjevanju slovesa naše čebele. S svojo vsestransko čebelarsko prizadevnostjo je bohinjski čebelar in izvoznik čebel Jan Strgar to brez dvoma zaslužil.

Jan Strgar se je rodil 8. maja 1881 na majhni kmetiji v Bitnjah pri Bohinjski Bistrici. Že kot šolarček se je motal okoli čebel in čebelarjev. Čebelariti je pričel spomladi leta 1896 z dvema družinama; prvo mu je podaril njegov učitelj Martin Humek, za drugo pa je nekemu sosedu odštél 2 goldinarja. Zazimil je 6 družin; zaradi slabe pašé in ropanja je moral čebele dokrmíti s sladkorjem in medom. Spomladi je ugotovil, da s temi slabiči ne bo uspeha. Sežgal je vse družine s panji vred in — začel zopet od kraja. Odslej je čebelaril uspešno, čebele so mu postale vse na svetu in ni čudno, da je naposled zašel na vabljiva pota trgovanja s čebelami, ki je tedaj prav v gorenjskem kotu posebno bohotno cvetelo. V ta namen je razširil svoj čebelarški obrat, pri čemer mu je z nasveti pomagal in ga globlje vpeljeval v čebelarsko stroko učitelj Humek, s katerim je Strgar do zadnjega ostal v najboljšem prijateljstvu. Strgar se je že od začetka zavedal, da je poleg dobre postrežbe kupca potrebna tudi primerna propaganda in reklama. Osemnajst tisoč reklamnih listov, razposlanih v tedaj zelo razširjenem čebelarskem listu Leipziger Bienenzeitung, mu je prineslo prve naročnike in letos v aprilu je preteklo 50 let, odkar so odšli prvi kranjčiči z našimi čebelami pod njegovim imenom v svet. V naslednjih letih je na podoben način v raznih tujih čebelarskih časopisih sledilo

še 50—60 tisoč takih letakov. Uspeh ni izostal, posebno ko so se odjemalci prepričali o odlični kakovosti prejetega blaga, ki se je kar samo hvalilo. Mlademu trgovcu ni bila pot posuta z rožicami, konkurenca je bila močna in mnogi *brezvestneži* med čebelarstvi trgovci, ki so imeli samo svoj trenutni zaslužek pred očmi, so z dobavljanjem slabega blaga ustvarjali med kupci nezaupanje in hkrati spravljali v slab glas vso našo trgovino in čebele. Toda Strgar je s pravo

Strgarjev čebelnjak v dobi največje izvozniške dejavnosti

bohinjsko žilavostjo v nekaj letih prekosil vse tekmece in kmalu po Ambrožičevi smrti postal naš največji izvoznik čebel. Njegov trgovski čebelnjak je čedalje bolj slovel ter se naposled razvil v *svetopoznano in edinstveno podjetje svoje vrste*.

Prvotno je nameraval prodajati predvsem družine lastne prireje; ko se je trgovina razvila, je manjkajoče število družin dopolnjeval z nakupom čebel po Gorenjskem — pozneje še na Dolenjskem. Pokupil je tudi vse družine z bastardnimi čebelami, čiste pa puščal; zato pa je v tistih krajih pozneje dobival le čebele čiste pasme. Nečistim družinam je doma izmenjal matice in jih kasneje porabil

za izvoz. Pri nakupu kranjičev ali matic Strgar ni prevzel vsega, kar so mu ponujali, pa če je blago še tako nujno rabil. Čebelarji so ga zaradi tega imeli za sitneža in nič ni pomagalo, če so mu še tako zatrjevali, da drugi kupci poberejo vse od kraja. Strgar se je vedno držal načela, da je kupca treba vsestransko zadovoljiti in da je najboljšo blago za njegove odjemalce komaj dobro. Nakupljene družine je doma vedno še enkrat temeljito pregledal, še marsikatero izločil in razpošiljal res le brezhibno blago, čebele čiste pasme v čednih kranjičih pravilne mere ($70 \times 50 \times 16$ cm), kakršne je vedno in povsod zagovarjal ter jih zlasti za trgovino nujno priporočal. Njegove skrbno pripravljene pošiljke čebel so povsod vzbujale upravičeno občudovanje. Slučajni naročniki so potem postali stalni odjemalci in živa, brezplačna reklama za njegovo podjetje. O njegovi točni in pošteni postrežbi pričajo številna zahvalna pisma kupcev.

Podjetni trgovec se je dobro zavedal, da leži polovica uspeha v spretni, nevsiljivi reklami ter je zanj žrtvoval težke tisočake; če bi imel ves denar, kar ga je v ta namen porabil, bi bil danes bogat človek. Oglašal je redno v vseh vodilnih čebelarskih časopisih sveta in teh ni bilo malo. Njegove trgovske zveze so zavzemale vse širši obseg; zlasti po letu 1909, ko je pričel z vzrejo in razpošiljanjem matic, se je njegova dejavnost zelo razmahnila. Kmalu je ni bilo dežele v Evropi, kjer bi njegovo podjetje ne bilo znano in vpeljano. Pred prvo vojno je pošiljal čebele tudi v Rusijo, posebno na Kavkaz in Sibirijo vse tja do Vladivostoka. Leta 1911 je poslal prve matice v Avstralijo, kmalu nato v Indijo, Ameriko in na Japonsko, s čimer je dosegel tudi *svetovni rekord v pošiljanju čebel na velike daljave*. Na Japonsko so namreč tedaj potovale po 8—9 tednov ter dospele na mesto zdrave in v izvrstnem stanju. Strgarjeva stremljenja, da se poživí izvoz naših čebel, ki je v prvem desetletju našega veka iz že omenjenih razlogov pričel nekam pešati, je po letu 1911 podprla tudi Kranjska kmetijska družba. Po Strgarjevem nasvetu je med drugim izdala propagandno brošuro o naši čebeli (*The Carniolan Gray-Banded Alpina Bee*) v angleškem jeziku, njemu pa prepustila izvršitev vseh naročil, ki jih je prejemale. Toda svetovna vojna je kmalu ustavila s težkimi žrtvami pričeto delo.

Med vojno je Strgar služil vojake in kot tak je bil v letih 1917 do 1918 čebelarski učitelj za vojne invalide na sadjarski in vinarski šoli v Mariboru; čebele mu je v tem času upravljal ter razpošiljal v notranjost države in v Skandinavijo starejši brat Tone, ki mu tudi sicer ves čas pomaga v podjetju.

Po prvi svetovni vojni so države začele pod različnimi izgovori druga za drugo zapirati svoje meje tujim čebelam. Strgar se ni zbal truda in stroškov, da ohrani izvoz naše čebele. Kakor hitro je zaradi omejitev ali uvozne prepovedi neko tržišče odpadlo, je iskal in navadno tudi našel drugo ali s svojim slovesom dosegel, da je smel uvažati celo v države, ki so sicer uvoz tujih čebel prepovedale. V času med obema vojnama je mnogo izvažal v Egipt. Leta 1932 je začel pošiljati matice po zračni pošti zlasti v Avstralijo, med drugim tudi z zračno ladjo Zeppelinon v Brazilijo. Z maticami in čebelami je zalagal mnoge znamenite čebelarje in velečebelarje po vsem svetu;

Strgarjeva plemenilna postaja v Bitnjah pri Bohinjski Bistrici

nekajkrat je dobavil matice tudi največjemu čebelarju sveta Hernandezu na otoku Kubi (Amerika).

Mnogo stalnih odjemalcev si je Strgar pridobil z udeležbo na najrazličnejših čebelarskih razstavah doma in na tujem. Razstavljal je vzorno blago, predvsem žive čebele v kranjčih, med v tubah in zemljevid z označbo krajev po vsem svetu, kamor je razpošiljal čebele. V 35 letih si je za razstavljene stvari pridobil 102 odlikovanj.

Čebelarski trgovini in naši čebeli so brez dvoma koristili tudi pismeni stiki z mnogimi znanstveniki (dr. John Rennie, Anderson, Zander, Phillips itd.), čebelarskimi trgovci in čebelarji (Lundgren iz Švedske, brata Prender iz Avstralije itd.) ter vseučilišči in znanstvenimi zavodi (Washington, Sidney, Melbourne, Tokio, Mukden...), ki so proučevali ali se drugače zanimali za našo čebelo.

Seveda ni šlo vedno vse lepo in gladko od rok, zlasti doma so mu radi metali polena pod noge, a previdni trgovec je bil vedno buden in vsak čas pripravljen prestreči nasprotnikov udarec. Za primer naj navedemo le dogodek, ko je neki italijanski izvoznik čebel kanil preprečiti izvoz naših čebel v Avstralijo in v tamkajšnjih listih objavil lažnjivo vest, da je pri nas razširjena čebelja kuga. Strgar je nakano brž izvohal in za že odposlanimi maticami tako naglo poslal veterinarsko potrdilo, da pri nas ni bolezn, da je potrdilo dospelo na mesto še pred maticami.

Pri vsem tem velja omeniti, da je bil v primerjavi s trdom in dobro kakovostjo blaga zaslužek v čebelarški trgovini pravzaprav zmeren. Naš bohinjki čebelar je delal bolj iz notranjega zadovoljstva in veselja do stvari; seveda je želel pri tem tudi skromno živeti.

Strgar je bil v mlajših letih delaven tudi v čebelarški organizaciji, v domači podružnici in v društvu, kjer je bil nad 25 let odbornik. Goriškim čebelarjem je bil pred prvo vojno znan kot čebelarški predavatelj. Do zadnje vojne je bil predsednik nekdanje Zveze čebelarskih podružnic Antona Janše v Kranju. Od leta 1950 do zadnje vojne je bil poleg Frowa, Buttela Reepna in še nekaterih znanih čebelarskih prvakov podpredsednik Mednarodne čebelarske lige v Kairu (The Bee-Kingdom League).

Marsikateri članek v domačem ali tujem čebelarskem listu pred vojno poteka izpod njegovega peresa in tudi v teh se je vedno zavzemal za vzrejo čiste sivke. Prenekatero toplo besedo je napisal v prilog našemu skromnemu kranjiču, ki je za prenašanje v gore na zgodnjo pašo v resi in za čebelarjenje na roje tako pripraven. Glede izvora naše čebele je Strgar mnenja, da je njena prvotna domovina na Kavkazu, od koder so jo razširili že naši davni predniki. Pri vzreji matic daje prednost naravnim (rojevim) matičnikom, ker po njegovem maticice, položene iz prenesenih žrk, zaostajajo za prvimi. Da je bil Strgar vedno zagovornik vsakega napredka, mislim, da ni treba še posebej poudarjati. Saj je bil med prvimi našimi čebelarji, ki so ob prelomnici stoletja preizkušali Gerstungove panje in amerikance; pozneje se je zopet med prvimi oprijel AŽ-panja. Sedaj ima navadno okoli 200 panjev, povečini kranjičev, a tudi lepo število AŽ in drugih sestavov. Svojo žival še redno vsako leto prevaža v okolico Vodice na ajdo, medtem ko je svojo trgovino s čebelami zaradi visokih let in povojnih razmer v svetu nekoliko skrčil.

Ob redki obletnici želimo zaslužnemu čebelarju še mnogo zdravih in zadovoljnih let — med čebelami!

ODSTOTNI DELEŽ VOSKA V VOŠČINAH

VLADO ROJEC

V kasni jeseni pobere čebelar iz medišč prazne sate in jih shrani v dobro zapirajoči se omari. Hkrati izloči tiste, ki jih namerava pretopiti v vosek in nadomestiti prihodnje leto s satnicami. To so stari, temni sati z zoženimi celicami in z vložki trotovine, ali kako drugače pokvarjeni sati, n. pr. poseдени med prevozom, utrgani med točenjem in nepravilno zakrpani. V večjem čebelarstvu je skoraj vsako leto toliko voščin, da se kuha spleča. Manjši čebelarji pa so često v zadregi, kam bi z izločenimi sati. Da bi jih obvarovali pred veččami, jih navadno stisnejo v kepe, nato pa te kepe povaljujejo v čebelnjaku ali kod drugod ter čakajo leta in leta, preden se jih nabere toliko, da jih je za eno kuho. Zato je Slovenski čebelar že večkrat svetoval, naj bi manjši čebelarji kuhali voščine v skupinah.

Vodstvo skupne kuhe mora prevzeti čebelar, ki je več tega posla. Njegova naloga je, da iztisne iz voščin čim več voska in da pridobljeni vosek pravilno razdeli med svoje tovariše. Račun za razdelitev voska je preprost, vendar ne bo odveč, če ga pojasnim na primeru. Recimo, da je pet čebelarjev oddalo v kuho tele količine voščin: A 7,75 kg, B 9,25 kg, C 11,60 kg, Č 14,40 kg, D 18,50 kg, skupaj 61,50 kg. Voska so pridelali 26,45 kg, povprečno na 1 kg voščin $26,45 : 61,50 = 264,5 : 615 = 0,43$ kg. Glede na to dobi:

A	0,43 kg .	7,75 =	3,3325 kg =	3,33 kg
B	0,43 kg .	9,25 =	3,9775 kg =	3,98 kg
C	0,43 kg .	11,60 =	4,988 kg =	4,99 kg
Č	0,43 kg .	14,40 =	6,192 kg =	6,19 kg
D	0,43 kg .	18,50 =	7,955 kg =	7,96 kg

Vsi skupaj . . . . . 26,45 kg

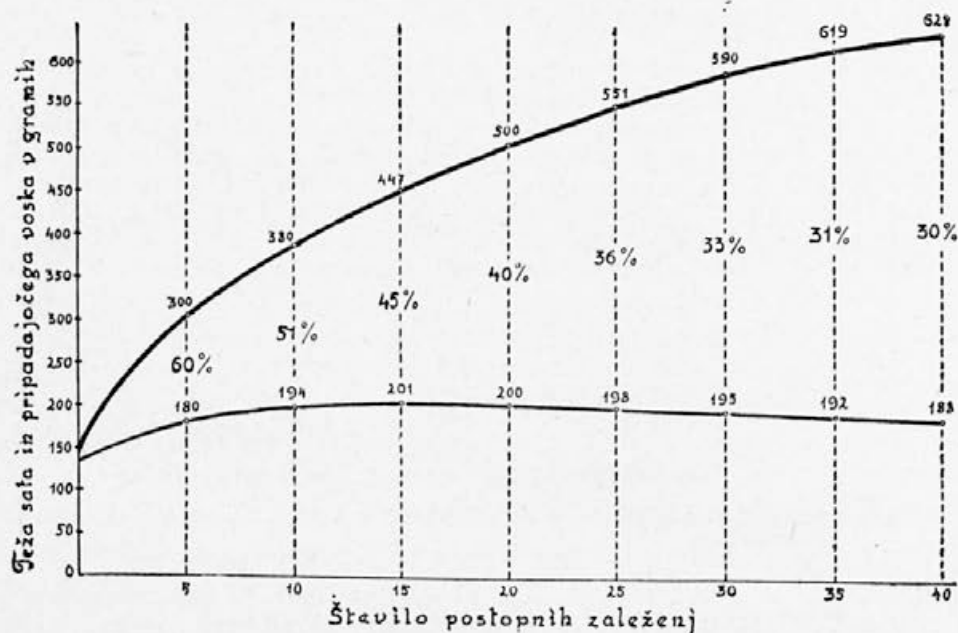
Če bi računali v odstotkih, bi bil postopek v bistvu isti, samo sklepanje bi bilo drugačno. Najprej bi morali določiti po obrazcu $p = \frac{100d}{o}$, koliko odstotkov voska so sploh dobili iz prekuhanih voščin. V obrazcu pomeni p odstotke, d odstotni delež, to se pravi težo pridobljenega voska, o pa osnovno vrednost ali težo voščin.

$$p = \frac{100 \cdot 26,45}{61,50} = 2645 : 61,5 = 26450 : 615 = 43 \%$$

Vsak dobi 43 % teže svojih voščin, po obrazcu $d = \frac{o}{100} \cdot p$:

A	$\frac{7,75}{100} \cdot 43 = 0,0775$ kg .	43 =	3,33 kg
B	$\frac{9,25}{100} \cdot 43 = 0,0925$ kg .	43 =	3,98 kg
C	$\frac{11,6}{100} \cdot 43 = 0,116$ kg .	43 =	4,99 kg
Č	$\frac{14,4}{100} \cdot 43 = 0,144$ kg .	43 =	6,19 kg
D	$\frac{18,5}{100} \cdot 43 = 0,185$ kg .	43 =	7,96 kg

V odstotkih odmerjajo pripadajočo količino voska tudi v čebelnari, toda odstotkov ne določajo z računom, temveč po prostem presojanju. Tak način seveda ne more biti zanesljiv, pa naj bo uslužbenec, ki prevzema voščine v prekuhanje, še tako vesten. Nehote bo svojemu znancu nekaj odstotkov primaknil, čebelarju, ki ga prav nič ne pozna, pa odščipnil. Končno je tako presojanje vsaj deloma odvisno od trenutnega razpoložanja prevzemalca. Zato ni nič čudnega, če se čebelarji stalno pritožujejo, da so bili pri tem oškodovani. Da se izognemo neprijetnim pritožbam, je treba najti kak primernejši kriterij, po možnosti računsko osnovo za določevanje odstotkov pri prevzemanju voščin. Tak poizkus predstavlja moja nadaljnja razprava.*

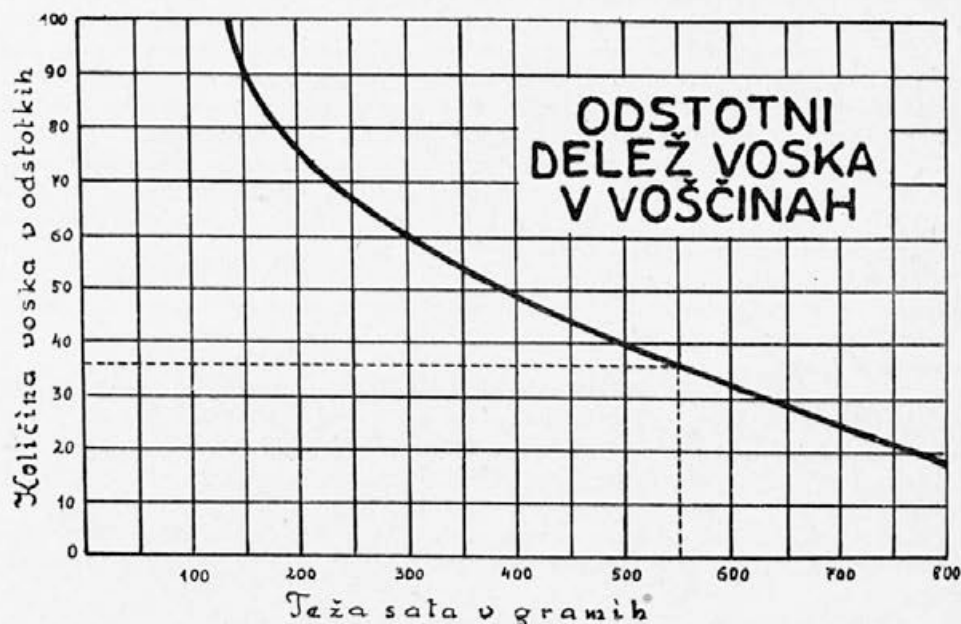
Popolnoma dodelan in še nikdar zaležen prazen sat racionalne mere, kakršno uporabljamo v AŽ-panjih, tehta povprečno 148 g.** Toda že po prvem zaleženju se njegova teža poveča za četrtnino. Kakor je razvidno iz poteka zgornje krivulje v prvem diagramu, teža zlasti spčetka naglo

* Razprava se deloma opira na izsledke G. F. Taranova, objavljene v Pčelovodstvu 1946/11-12 pod naslovom »Čto takoe starenie sota«.

** Po Taranovu bi moral tehtati kvečjemu 100 g, saj trdi, da tehta sat Dandat-Blattove mere, ki je mnogo večji od našega, povprečno 150 g. Morda je pri tem v igri različna debelina satnic. Jaz sem tehtal sate tedaj, ko je izdelovala naša satnišnica 11 satnic iz enega kilograma voska in je imela že ena sama satnica 90 g. Tehtal sem jih seveda v okvirih, nato pa sem od te skupne teže odbil težo okvira. Teža žice, s katero je satnica pritrjena v okvir, je vračunana v težo sata, to pa zaradi tega, ker čebelar, ko prekuhava voščine, žice ne odstrani. Meni pač ni šlo za strogo znanstvena dognanja, temveč za popolnoma praktične napotke.

narašča. Po petem zaleženju postane sat še enkrat težji, po petnajstem trikrat težji, po tridesetem pa celo štirikrat težji. Teža sata narašča zaradi fekalij in kokonov, ki jih puščajo v celicah ličinke oziroma poležene mladice. Čebele snažilke sicer skušajo nesnago iz celic odstraniti, a se jim to le deloma posreči. Posebno dno celice se stalno debeli, tako da bi bilo mogoče po številu plasti v podolžno prerezanem dnu celo ugotoviti, kolikokrat je bila celica zaležena.

Ostanki kokonov vpijejo precej voska, ki ga ni mogoče izločiti iz sata niti z najboljšimi stiskalnicami. Nekaj voska se oprime tudi sestavnih delov stiskalnice, nekaj pa ga ostane v slamnati oblogi ali v vrečah, v katere vlijemo pred stiskanjem voščeno brozgo. Zato je razumljivo, da je teža

voska, ki ga lahko pridobimo iz sata, dokaj manjša od teže sata samega. Iz 146 g težkega, komaj izdelanega in še nezaleženega sata, ki sem ga bil stopil v sončnem topilniku, sem n. pr. dobil 137 g voska. V lesenih stiskalnicah pa se ga prav gotovo porazgubi še več. Računam z 8-procentno izgubo, pri povprečni teži 148 g torej s 136 g pridelka. To je izhodišče spodnje krivulje v našem prvem diagramu, izhodišče krivulje, ki nam prikazuje množino voska, pridobljenega iz satov po vsakokratnem nadaljnjem zaleženju. Zanimivo je, da se ta krivulja spočetka prav polagoma dviga. Svoj višek 201 g doseže pri petnajstem zaleženju, nato pa skoraj enakomerno še počasneje pada. 201 g bi bila potemtakem največja absolutna teža voska, ki bi ga bilo sploh mogoče dobiti iz sata, toda ne iz deviškega, kot bi marsikdo pričakoval, temveč iz petnajstkrat zaleženega sata. To navidezno nasprotje je kaj lahko pojasniti. Čebele celico po vsakokratnem zaleženju temeljito preurede. Ker se njeno dno zaradi ostankov kokonov zviša, jo

zgoraj podaljšajo. Razen tega njene zgornje robove omočne, tako da prehaja njih šesterokotna oblika čedalje bolj v krog. Podaljševanje celic ali, kot pravijo čebelarji, nategovanje sata pa se mora kmalu ustaviti, saj bi drugače postale ulice med sati pretesne. Kakor bi mogli sklepati iz našega diagrama, se to zgodi nekako po petnajstem zaleženju.* Od tedaj naprej najbrž sat na vosku nič več ne pridobi, ker pa je ostankov kokonov v njem čedalje več, se pridelek voska krči. Ta pridelek je mogoče izraziti tudi v odstotkih od teže sata. Krivulja drugega diagrama nam kaže, kako odstotki pri postopnem naraščanju teže sata padajo. Čim težji je sat, tem manj odstotkov voska nam dá po pretopitvi. Krivulja se dokaj dobro ujema z delom parabole, ki jo predstavlja funkcija $y = 100 - \sqrt{10x - 1400}$. Zato bi mogli ta obrazec uporabiti za izračunavanje odstotkov pri prevzemanju voščin. Obrazec pa ni veljaven za poljubno količino voščin, temveč za en sam sat. Glede na to čebelarji ne bi smeli satov, ko bi jih izrezali iz okvirov, razdrobiti ali stlačiti v kepe. V čebelarno bi morali prinesiti cele sate, zložene v manjše ali večje sklade in povezane z vrstico. Uslužbenec bi tak sklad stehal in preštel, koliko je v njem satov. Potem bi težo sklada delil s številom satov ter tako določil povprečno težo enega sata. Po zgornjem obrazcu bi končno izračunal, koliko odstotkov voska pripade lastniku voščin. Če se hoče izogniti računanju, lahko pripadajoče odstotke neposredno razbere iz našega drugega diagrama.

Kako se funkcija spreminja ob različnih vrednostih argumenta (neodvisne spremenljivke), lahko prikažemo, kakor vidimo, z diagramom, lahko pa tudi tabelarično. Za našo funkcijo bi dobili tabelo, ki je objavljena na naslednji strani.

Tabela je vsekakor praktičnejša kakor diagram. Kako jo uporabljamo, naj pokažem na primeru!

Čebelar je prinesel v čebelarno 63 satov. Uslužbenec je ugotovil, da tehtajo 34,65 kg. Ugotovljeno težo deli s 63, to je s številom satov. Račun pokaže, da tehta vsak sat povprečno $34,65 \text{ kg} : 63 = 0,55 \text{ kg} = 550 \text{ g}$, iz tabele pa je razvidno, da pripada satom, ki tehtajo od 544—556 g, 36 % ali 0,3465 kg $\cdot 36 = 12,47 \text{ kg}$ čistega voska. Po obrazcu bi prišel do istega zaključka:

$$y = 100 - \sqrt{10x - 1400} = 100 - \sqrt{550 \cdot 10 - 1400} = \\ = 100 - \sqrt{5500 - 1400} = 100 - \sqrt{4100} = 100 - 64 = 36 \%$$

Če hoče odstotke določiti po diagramu, mora najprej poiskati na vodovodnici, na tako imenovani abscisni osi, ki predstavlja težo satov v gramih, številko 550. V točki, označeni s to številko, postavi pravokotnico, v točki,

* Taranov trdi, da se v satu sredi plodišča izvali letno vsaj 5 pokolenj čebel. To sem upošteval pri načrtovanju diagrama, ko sem istovetil 5 zaleženj z enoletno starostjo sata. Večina naših praktikov je mnenja, da je sat po treh letih opravil svojo dolžnost in da ga je treba izločiti. Z gospodarskega stališča je ta zahteva upravičena, saj dá troleten oziroma petnajstkrat zaležen sat največ voska. Taranov priporoča dvoletno izmenjavo, češ da so celice po desetkratnem zaleženju že znatno zožene, kar lahko kvarno vpliva na velikost v njih poleženih čebel. S tega stališča je tudi njegova zahteva upravičena, a z njo najbrž v praksi ne bomo prodrli. Čebelarna more torej dobiti v najboljšem primeru v predelavo tri leta stare sate in je imela po našem diagramu prav, ko je določila 45 % kot najvišjo mero za dodelitev voska.

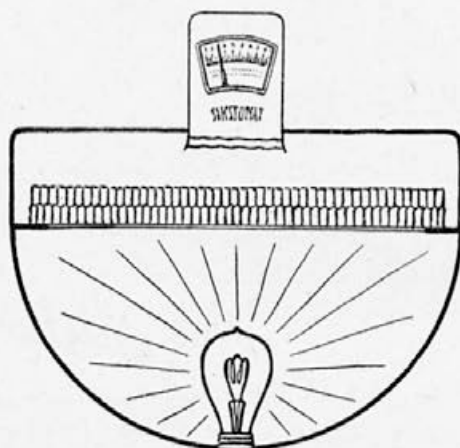
Teža sata v gramih	%	Teža sata v gramih	%	Teža sata v gramih	%
150 — 151	90	260 — 266	65	495 — 506	40
152 — 153	89	267 — 273	64	507 — 518	39
154 — 155	88	274 — 280	63	519 — 530	38
156 — 158	87	281 — 288	62	531 — 543	37
159 — 161	86	289 — 296	61	544 — 556	36
162 — 164	85	297 — 304	60	557 — 569	35
165 — 167	84	305 — 312	59	570 — 582	34
168 — 170	83	313 — 320	58	583 — 595	33
171 — 174	82	321 — 329	57	596 — 609	32
175 — 178	81	330 — 338	56	610 — 623	31
179 — 182	80	339 — 347	55	624 — 637	30
183 — 186	79	348 — 356	54	638 — 651	29
187 — 190	78	357 — 365	53	652 — 665	28
191 — 195	77	366 — 375	52	666 — 680	27
196 — 200	76	376 — 385	51	681 — 695	26
201 — 205	75	386 — 395	50	696 — 710	25
206 — 210	74	396 — 405	49	711 — 725	24
211 — 215	73	406 — 415	48	726 — 740	23
216 — 221	72	416 — 426	47	741 — 756	22
222 — 227	71	427 — 437	46	757 — 772	21
228 — 233	70	438 — 448	45	773 — 788	20
234 — 239	69	449 — 459	44	789 — 804	19
240 — 245	68	460 — 470	43	805 — 820	18
246 — 252	67	471 — 482	42	821 — 837	17
253 — 259	66	483 — 494	41	838 — 854	16

v kateri zadene pravokotnica krivuljo, pa vzporednico z abscisno osjo. Vzporednica preseče ordinatno os, ki predstavlja količino voska v odstotkih, pri številki 36.

Prekontrolirajmo po tabeli še naš prvi primer, primer petih čebelarjev, ki so kuhali vosek doma! Recimo, da je A oddal v kuho 18 satov, B 20, C tudi 20, Č 30 in D 45. Skupaj so pretopili 133 satov, ki so tehtali 61,50 kg. Povprečno je tehtal 1 sat $61,5 \text{ kg} : 133 = 0,462 \text{ kg}$ ali 462 g. Tabela nam pove, da dobi vsak 45 % teže svojih voščin, torej toliko, kolikor smo že prej ugotovili. Pri podrobni analizi pa se le pokaže, da račun ni dovolj natančen. B in C sta dala prekuhati vsak po 20 satov, toda B-jevi sati so za 2,35 kg lažji od C-jevih, torej lepši, manjkrat zaleženi — pa mu relativno pripada več voska kakor C-ju. Povprečna teža B-jevih satov je 463 g, C-jevih 580 g. Poglejmo v našo tabelo, koliko voska morata dobiti! B ga mora dobiti 45 % celotne teže svojih satov, C pa samo 34 % teže satov, ki jih je oddal v skupno kuho. Ker je prejel po prvotnem računskem postopku vsak po 43 % teže svojih voščin, mora biti B z razdelitvijo zadovoljen, C pa seveda tembolj, saj je prejel kar 105 dkg, torej dober kilogram več voska, kot bi ga smel glede na kakovost satov. Zaradi njega pa sta oškodovana dva druga čebe-

larja: A za 24 dkg, D za 92 dkg. Kakor je razvidno iz naslednje razpredelnice, je tudi Č na dobičku za 14 dkg. Malenkostna razlika 3 dkg, ki se pokaže pri primerjavi rezultatov obeh postopkov, nas ne sme motiti. Pri računanju z nepopolnimi oziroma zaokroženimi števili se takim netočnostim ne moremo izogniti.

Čebelar	Sati			Pripadajoča količina voska		Prvotna razdelitev v kg	Razlika v dkg
	število	skupna teža v kg	povprečna teža v g	v %	v kg		
A	18	7,75	431	46	3,57	3,33	- 24
B	20	9,25	463	43	3,98	3,98	- -
C	20	11,60	580	34	3,94	4,99	+ 105
Č	30	14,40	480	42	6,05	6,19	+ 14
D	45	18,50	411	48	8,88	7,96	- 92
Skupaj	133	61,50	462	43	26,42	26,45	+ 3

Navadni družbeni račun je torej lahko, če ga uporabljamo pri razdeljevanju voska po opravljeni kuhi voščin, krivičen. Že pri manjšem številu satov lahko nastanejo kilogramske razlike. Te razlike bi seveda ne prišle v poštev, če bi bilo vseh 133 satov last enega samega čebelarja. Zato sortiranje satov ni potrebno.

Sati pa postajajo z leti ne samo čedalje težji, temveč tudi čedalje temnejši. To je menda eden glavnih znakov, na katerega pazi prevzemalec voščin v čebelarni, ko določa odstotke za odmerjanje količine pripadajočega voska. Kakovost satov potemtakem lahko presojamo tudi po njih prosojnosti, to se pravi, po svetlobi, ki jo prepuščajo. Ta svetloba pa se da meriti, n. pr. s fotoceličnim svetlomerom, kakršnega uporabljamo pri fotografiranju.

Aparat, s katerim bi lahko merili prosojnost satov, prikazuje v prerezu shema na naši tretji sliki. K shemi nekaj pojasnil!

Nad primerno debelo stekleno ploščo, ki ima nekoliko manjšo površino kakor sat, se boči nizek pločevinast okrov prizmatične oblike. V strop okrova je vdelan svetlomer tako, da je odprtina za sprejemanje svetlobe v njegovi notranjosti, lestvica s kazalcem pa zunaj. Okrov ima na obeh ožjih straneh loputici, ki padeta, ko ju spustimo, zaradi lastne teže v pokončen položaj. Ena se odpira navznoter, druga navzven. Da ne prihaja dnevna svetloba v notranjost okrova, so njegovi robovi ob stikih z loputicama obloženi z baržunom. Okrov preide na spodnji strani šipe v žlebasto korito iz bele pločevine, sredi katerega je nameščena močna električna žarnica. Spodnji oddelek predstavlja torej nekak reflektor, ki pošilja žarke skozi šipo v smeri svetlomera.

Z aparatom ravnamo takole: Sat, katerega prosojnost hočemo zmeriti, potisnemo vanj skozi loputico, ki se odpira navznoter, nato pa prižgemo žarnico. Sat mora ležati na šipi tako, da jo popolnoma pokrije in da svetloba ne more skozi nobeno režo mimo njega iz spodnjega oddelka v zgornji oddelek. Ko si ogledamo na številčni lestvici svetlobni učinek, potisnemo v aparat drug sat, ki izrine prejšnjega skozi odprtim z navzven odpirajočo se loputico.

Številčna lestvica je lahko tako prirejena, da odstotke za odmerjanje količine voska na njej neposredno odčitamo, če pa ni, je potrebna posebna tabela za preračunavanje svetlobnega učinka v te odstotke. Jasno je, da ne bomo zmerili prosojnosti vseh satov, ki jih je nekdo prinesel v pretopitev. Zадostuje, da izberemo iz sklada troje satov razne kakovosti, določimo, koliko odstotkov voska jim pripada, dobljene vrednosti seštejemo in vsoto delimo s 3, povpreček, ki ga ugotovimo, pa prisodimo celenu skladu.

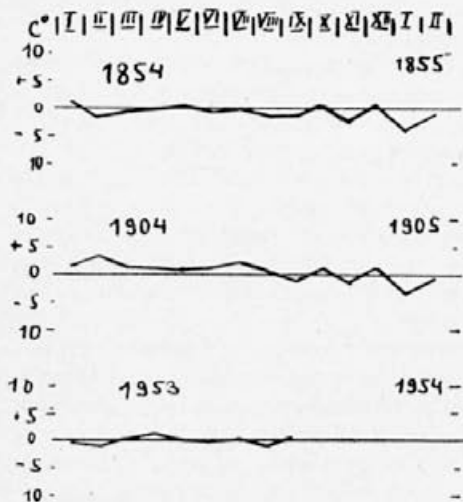
KAKŠNA BO ZIMA 1953—1954

DR. VITAL MANOHIN

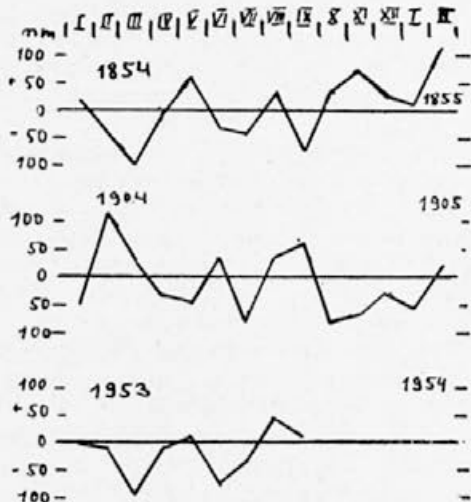
V oktobru sem podal že prvo poročilo o znakih prihodnje zime, toda »Čebelar«
zaradi tehničnih ovir objavlja napovedi z enomesečno zamudo; tako je postala vsebina članka znana šele v novembru. Sedanje moje poročilo bo najbrž izšlo šele v začetku decembra, tako da še nê bo prepozno informirati čebelarje o posebnostih nastopajoče zime.

Prvo svoje poročilo sem naslonil na neke statistične znake, predvsem na 49—50-letno periodo hladnih zim. Ko sem v tem zadnjem mescu obdelal podatke, sem razkril še 83-letno periodo, ali točneje, ritem povprečnih zimskih temperatur. Ta ritem je razviden iz priloženih grafikonov. Iz tabele same pa ritma še ni videti, ker koleba dolžnina ritma med 82 in 85 leti. Ako odštejemo vrednosti iz prve kolone od vrednosti iz druge, dobimo korekturne vrednosti, to se pravi, one razlike, ki manjkajo 83-letnemu ritmu do točne periode. Korekturne vrednosti so prikazane tudi grafično (glej korekturno krivuljo!). Korekturna krivulja kaže neko zakonitost, ki je v tem, da sestoji iz dveh zrealnosličnih (simetričnih) delov. Točka S

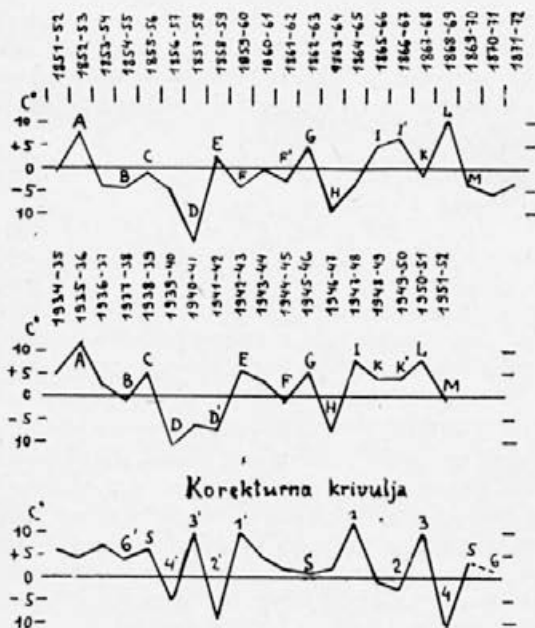
Odklon temperatur od 100-letnega povprečka

Odklon množine padavin od 100-letnega povprečka

Odklon povprečnih mesečnih temperatur od 190-letnega povprečka

zimah topel, februarja pa je bila le kratkotrajna, toda huda zima. Tako moremo tudi letos pričakovati, da bo prava zima raztegnjena predvsem na

pomeni simetrično oziroma zrcalno točko. Na ta način moremo ekstrapolirati, to je naprej oceniti vrednost korekturnega števila za zimo 1953–54, ki bo znašala okoli $+1,5^{\circ}\text{C}$. Ker je znašal odklon vsote povprečnih temperatur za december + januar + februar leta 1870–71 (v zimi, ki po 83-letnem ritmu ustreza zimi 1953–54) $-5,5^{\circ}\text{C}$, bi znašal ta odklon za nastopajočo zimo $-4,0 : 3 = -1,3^{\circ}\text{C}$ pod 100-letnim povprečkom; zima bo torej hladna. Ker imajo hladne zime 49–50-letni ritem, moramo pregledati tudi tem ritmom ustrezajoče zime v preteklosti. Sem spadata dve zimi, namreč zima leta 1904–05 in 1854–55. Obe sta si po razporedbi temperature podobni; pri obeh se je omejil mraz v glavnem na januar. December je bil v obeh

januar. Ker je bilo po množini padavin vse leto 1854 zelo slično letu 1953, moremo zaključiti, da bo sličnost med zimama 1953—1954 in 1854—55 mnogo večja kot med zimama 1953—54 in 1904—05. Iz tega bi sledilo, do bo zima tudi dobro založena s padavinami, ki se bodo v januarju javljale skoraj izključno v obliki snega. Januar bo torej ne samo hladen, ampak tudi snežen.

Statistično premotrivanje potemtakem potrjuje domnevo, izraženo že v prvem poročilu.

Oglejmo si še znake iz svetovnega vremena! V splošnem velja pravilo, da postanejo jasni šele v decembru. Toda letos so se že zdaj pojavili nekateri važni znaki. V področju tečaja imajo že zdaj (konec oktobra), kar je nenavadno za ta letni čas, nizke temperature: v Baffinovem morju zahodno od Grönlanda so zabeležili -42°C . Istočasno se je pojavil silno mrzel val v Rusiji, kjer so padle temperature, kljub oktobru, to je zgodnjemu času, do -15°C . V nasprotju s tem je prodril preko naših predelov vse do južne Skandinavije izredno topel val, tako da je celo v višini Triglava bilo 3° pod ničlo, v višini 1400 m pa je dosegla temperatura celo $+16^{\circ}\text{C}$. Pozimi se prestavita težišči na Atlantik in Karsko Ledeno morje (severno od Urala). Nad Atlantikom so do zdaj prevladovali mrzli zračni tokovi, tako da se je tudi voda precej shladila. Nad Karskim morjem so se pojavili že omenjeni izvori mrzlih vdorov, ki so zajeli vzhodno Rusijo. Medtem ko pomeni prežgodnje delovanje mrzlih valov s Karskega morja nagibanje

Odklon povprečnih mesečnih temperatur od 100-letnega povprečja

Leto	Mesec			I. kolona dec. + jan. + febr.	Leto	Mesec			II. kolona dec. + jan. + febr.	Razlika II. — I.
	dec.	jan.	febr.			dec.	jan.	febr.		
1851-52	-4,6	+1,8	+1,9	- 0,9	1934-35	+5,1	-1,5	+1,2	+ 4,8	+ 5,7
1852-53	+4,5	+3,6	-0,8	+ 7,3	1935-36	+0,8	+7,0	+3,6	+11,4	+ 4,1
1853-54	-3,4	+1,1	-1,8	- 4,1	1936-37	-0,3	0,0	+3,1	+ 2,8	+ 6,9
1854-55	+0,5	-3,5	-1,6	- 4,6	1937-38	-0,3	-0,2	-0,3	- 0,8	+ 3,8
1855-56	-6,5	+3,4	+1,8	- 1,3	1938-39	-1,2	+3,8	+2,1	+ 4,7	+ 6,0
1856-57	-1,5	-0,6	-3,2	- 5,3	1939-40	-1,4	-4,7	-3,6	- 9,7	- 4,4
1857-58	-2,0	-6,3	-8,0	-16,3	1940-41	-6,0	-0,8	+0,2	- 6,6	+ 9,7
1858-59	+0,7	-1,8	+2,8	+ 1,7	1941-42	+1,5	-5,7	-3,1	- 7,3	- 5,6
1859-60	-3,4	+1,6	-2,6	- 4,4	1942-43	+5,5	-2,5	+2,7	+ 5,7	+10,1
1860-61	0,0	-4,0	+3,4	- 0,6	1943-44	+1,8	+2,0	-0,3	+ 3,5	+ 4,1
1861-62	-2,5	-0,5	+0,5	- 2,5	1944-45	+0,6	-2,8	+1,3	- 0,9	+ 1,6
1862-63	-1,4	+5,0	+0,8	+ 4,4	1945-46	+2,2	-0,6	+3,6	+ 5,2	+ 0,8
1863-64	+0,2	-7,0	-2,3	- 9,1	1946-47	-1,1	-4,5	-2,3	- 7,9	+ 1,2
1864-65	-1,5	+1,4	-3,7	- 3,8	1947-48	+1,7	+6,2	-0,1	- 7,8	+11,6
1865-66	-0,6	+1,5	+3,7	+ 4,6	1948-49	-0,8	+3,6	+1,1	+ 3,9	- 0,7
1866-67	+0,3	+2,3	+3,7	+ 6,3	1949-50	+2,1	-1,0	+2,8	+ 3,9	- 2,4
1867-68	-1,9	-0,8	+0,8	- 1,9	1950-51	+0,8	+4,1	+3,2	+ 8,1	+10,0
1869-70	+0,6	-1,1	-3,1	- 3,6	1951-52	+1,6	+0,1	-2,6	- 0,9	+ 2,7
1870-71	-2,8	-1,0	-1,7	- 5,5	1952-53	+0,6	-0,2	-0,6	- 0,2	+ 5,3
1871-72	-6,6	+1,4	+1,8							

k nastopu bolj zgodnjih zim, pomenijo premočne ohladiitve nad Atlantikom kasno ali pa milo zimo. Očitno je, da je izjemno topel letošnji oktober posledica ravno teh mrzlih valov nad Atlantikom.

V bodoče bi bilo treba pričakovati borbo med obema nasprotnima učinkoma. Izkušnja je pokazala, da se v primeru nesoglasja med vzhodnimi (Karsko morje) in zahodnimi (Atlantik) vremenotvornimi činitelji potegne meja med obema vplivoma od južnega Balkana preko vzhodnega roba Karpatov do Arhangelska. Za nas je torej Atlantik važnejši, za Rusijo in Bolgarijo pa Karsko morje. Iz tega bi sledilo, da se zima ne bo pri nas toliko časa ustalila, dokler se ne bodo pojavili nad zahodnim in srednjim Atlantikom vztrajni topli valovi. Do tega časa utegne vplivati Karsko vremenotvorno središče (mrzli valovi od severovzhoda) le začasno.

Za sedaj je to vse, kar se dá reči o znakih bližajoče se zime v svetovnem vremenu. Opredelitev znakov bo šele v decembru. Toda že obrazložena statistična podlaga se zdi dovolj utemeljena, da moremo pričakovati uresničenje napovedi, ki je bila izdelana le na statistični podlagi.

opazovalnice

POROČILO ZA OKTOBER

Po vseh predelih Slovenije je bilo v mesecu oktobru vreme dokaj ugodno. V prvi, še bolj pa v drugi dekadi, je bilo toplo, sončno vreme, tako da so čebele skoraj povsod izletavale in ponekod prinašale obnožino z jesenskega cvetja. V tretji dekadi pa so bile izdatne padavine, predvsem v severozahodni in južni Sloveniji, kjer je deževalo skoraj deset dni nepretrgoma. V Prekmurju je bilo v tretji dekadi samo nekaj deževnih dni.

Konec prve dekade je padla občutna slana skoraj v vseh predelih Slovenije. Najvišjo temperaturo so zabeležili v Tinjanu (Istra) $+26^{\circ}\text{C}$, najnižjo v Selnici ob Dravi -4°C , sicer se je pa temperatura zlasti v prvi dekadi večkrat gibala okoli ničle.

Nekateri čebelarji so izkoristili lepo vreme in krmili družine, ki niso imele dovolj hrane za zimo, drugi pa bodo počakali na mesec marec, če ne bo tedaj prepozno.

Opazovalci poročajo, da zalege večinoma ni bilo več najti v panjih. Je pa nekaj izjem. Tako poroča opazovalec iz Novega mesta, da so med krmljenjem posebno letošnje matice še dobro zalegale. Celo na treh satih je opazil za več kot moško dlan zalege.

Dražgoše—Škofja Loka: V avgustu preležene matice so še v oktobru zalegale. Zadnji izletni dnevi so bili med 16 in 20. Posamezne čebele so prinesle tudi obnožino, čeprav je tu skoraj sam gozd.

Donačka gora: Ker ni več paše, je tehtnica padla. V dveh sosednjih čebelnjakih so začele čebele ropati. Za pomlad bo treba preskrbeti sladkorja.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	dežev.	s sneg.	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič	- 20	- 10	- 30	- 60	11.2	10	14	—	66
Preddvor—Kranj	- 45	- 30	- 35	- 110	9.7	19	8	—	52
Dražgoše—Skofja Loka	- 40	- 50	—	- 90	9.8	8	18	—	64
Tinjan—Istra	- 20	- 50	—	- 70	15.2	18	12	—	128
Moščenška Draga	- 90	- 70	- 40	- 200	15.8	21	10	—	140
Zerovnica—Postojna	- 60	- 50	20	- 130	10.9	6	12	—	76
Zajčje polje—Kočevje	- 20	- 20	- 20	- 60	16.0	18	6	—	102
Krka—Stična	- 30	- 10	- 20	- 60	—	17	13	—	49
Novo mesto	- 20	- 10	- 10	- 40	13.6	22	13	—	101
Dobova—Krško	—	- 90	- 10	100	11.9	20	7	—	115
Selnica ob Dravi	- 40	- 30	- 40	- 110	10.6	22	4	—	93
Sv. Lovrenc na Pohorju	- 40	- 35	—	- 75	12.6	20	5	—	117
Sv. Lovrenc na Drav. p	- 55	- 45	- 35	- 135	12.6	20	9	—	162
Donačka gora—Rogatec	—	- 30	- 60	- 90	13.6	29	7	—	92
Bučkovci—Ljutomer	- 40	- 65	- 15	- 120	11.8	21	6	—	168
Cezanjevci—Ljutomer	- 20	- 30	—	- 50	12.5	16	7	—	77
Prosenjakovci—M. Sobota	- 40	- 10	- 70	- 120	11.6	23	7	—	152
Lendava	10	- 50	- 30	- 90	11.8	15	7	—	121
Ribnica na Pohorju	- 10	- 70	+ 10	- 70	—	13	18	—	106
Ljubljana	—	—	—	—	12.4	18	20	—	74
Povprečki	—	—	—	- 93.6	12.4	18	10	—	107.7

Anton Matkovič iz Lotuša pri Šmartnem ob Paki, čebelar s pohabljenimi rokami in nogami. O njem poroča Slava Regentova med dopisi na str. 358.

Več matic v eni družini. V 7-8 številki našega glasila nam je tov. B. Nussdorfer opisal svoja opažanja o dveh maticah v eni družini. Tudi jaz sem med preleganjem že večkrat opazil, da sta stara in mlada matica složno živeli v isti družini in pridno zalegali. Toda navadno sem pri naslednjem pregledu ugotovil, da je stare matice zmanjkalo. Edino enkrat mi je ostala stara matica skupaj z mladico vse do zime. To se je zgodilo po mojem mnenju zaradi tega, ker sem dal v sredino plodišča novo celo satnico, ki je družino nekako razdelila v dva dela, kajti mlada matica je zalegala na levi strani te satnice, stara pa na desni strani.

Toda nisem imel namena pisati o tem, kajti tov. Nussdorfer nam je o dveh maticah v eni družini lepo in obširno poročal. Namen imam seznaniti sočebelarje z zanimivim doživljajem svojega dobrega znanca, člana naše čebelarke družine.

Nekega prijetnega poletnega dne sem pregledoval čebele v svojem čebelnjaku. Bil sem skoro pri kraju z delom, kar pride k meni moj znanec in prijatelj Z. ter me poprosi, da bi skupno pregledala in pripravila še njegove čebele za morebitni prevoz na pašo v Liko. Pri pregledu me je opozoril na panj, ki ga je bil prisilil, da si je vzredil novo matico. Ker se mu je stara matica smilila, da bi jo uničil, jo je prenesel v medišče, češ naj čebele same z njo opravijo. Pri tem je pustil matično rešetko odprto, odprl pa je tudi žrelo medišča. Poudarim naj, da so se zaradi tega morale čutiti čebele kot enotna družina.

Ta panj sva torej prvega pregledala. Kar hitro sva ugotovila, da se je matica zvalila in sprašila ter da že pridno zalega. Zadovoljno sva zaprla okence plodišča, nakar mi je tov. Z. dejal:

»Radoveden sem, kaj je s staro teto v medišču?« Potegnil je prvi, drugi in tretji sat iz panja, vsi so bili polni medu. Veselo je vzkliknil: »Točila bova!« Pri četrtem satu je veselje na mah splahnelo, kajti na svoje začudenje je ugotovil, da

je zaležen. Še bolj pa je bil presenečen pri petem satu, ko je našel na njem odprte matičnike, staro matico in poleg nje tudi mlado naslednico; obe sta složno druga poleg druge zalegali. Ko je odložil sat z maticama na kozico, se je pošalil: »Sedaj iščiva dalje, da najdeva še četrto matico!« Lahko si mislite, kako sva bila iznenadena, ko sva resnično našla na zadnjem satu še eno matico, ki je tudi zalegala. Mogoče bo kdo dejal, da je bila to matica, ki se je tedaj slučajno zvalila ter tako ušla svoji usodi. Pa ni bilo tako, kajti tovariša Z. sem poprosil, da mi je to zadnjo matico odstopil. Še tisti dan sem z njo napravil prašilček in takoj drugi dan sem ugotovil jajčeca v celicah, kar je jasen dokaz, da je bila že sprášena.

Zdi se mi, da je to edinstven primer iz čebelarke prakse. Ako je kdo od sočebelarjev doživel kaj sličnega, naj sporoči v našem glasilu! Zanimivo bi bilo zvedeti za mnenje posameznikov, kako si tolnačijo sožitje štirih matic v enem panju. C. K.

Kazni za tatvino čebel ali medu iz panjev so bile v starih časih zelo stroge. Mnogi pravni predpisi starega in srednjega veka imajo posebne določbe za storilce kaznivih dejanj, poškodb ali tatvin pri čebelah. Čebelarstvo so imeli tedaj za važno gospodarsko panogo in je bilo temu primerno tudi pravno zaščiten. Posebno značilne in ostre so bile zadevne pravne določbe germanskih plemen iz 12. in 13. stoletja in starejše (Sachsenspiegel, Schwabenspiegel, Magdeburger Weichbild, Leges bavariorum in druge). Po neki taki določbi naj krvnik čebeljega tatu, ki je bil zasačen pri zločinu na drevesu — čebele so tedaj imeli še v duplih živih dreves — privede pod smreko, ovije njegova čreva okoli nje in ga potem na njej obesi. Druga določba pravi: Kdor je bil zaloten pri vlomu v panj, mora svoje dejanje plačati z glavo. Manjše prestopke so poravnali z odsekanjem posameznih udov. Že za sam poizkus tatvine so kriv-

cu odmerili 50 udarcev s palico. Kaznivo je bilo tudi ponarejanje medu. Po pravnih določbah freisinškega škofa Ruprechtta so takemu hudodelcu za kazen odsekali roko. Še v 16. stoletju je bil panj čebel več vreden kot človeško življenje. A vedeti moramo tudi, da so čebele imele tedaj znatno višjo ceno, kot dan-današnji; za dve čebelji družini si tedaj dobil kravo in to ne ravno slabo. Panj čebel je namreč leta 1538 veljal 3 goldinarje, krava pa 5. Leta 1569 je mestni senat slovaškega mesteca Bardějova, ki je sodil po nemškem pravu, obsodil tatice, ki je kradla med in »mučila čebele«, na smrt v ognju.

Po nemškem pravu so sodili tudi v naših krajih. Drugod so bile kazni milejše. Statut hrvatske župe vinodolske (knezi Frankopani) iz iste dobe določa za podobna hudodelstva samo denarne kazni, ki pa so bile razmeroma visoke (50 liber). Deel

O novih umetnih satnicah je v Slovenskem čebelarju že poročal tovariš Zupanc v svojem pismu iz Hamborna. Ker je to poročilo vzbudilo pri naših čebelarjih precej zanimanja, bomo dodali še nekaj podrobnosti.

Satnice izdelujejo samo v velikosti 22,5 × 37 cm. To velikost jim je določil njih izumitelj dr. Osterholzer. Narejene so iz sintetične smole (plastične mase) ter so brez vonja in brez okusa. Ker so odporne proti kislinam, jih po uporabi prav lahko očistimo. Vosek z njih odstranimo z vrele vode v posebnih posodah, ki jih izdeluje isto podjetje kakor satnice.

Izumitelj trdi, da čebele take satnice prav rade sprejmejo, da jih takoj dograde v sate, da te sate prav tako napolnijo z medom in obnožino kakor naravne sate, da torej ne delajo nobenih razlik med njimi in voščenimi satnicami. Kakor so pokazale dosedanje izkušnje, na njih tudi dobro prezimujejo. Uporabne so v mediščih in plodiščih. Če jih namestimo sredi naravnega satja, se jih čebele ne izogibajo. Začičevanje in podobna opravila pri njih odpadejo. Tvarina, iz katere so napravljene, je že sama po sebi dovolj trdna; zato se ni bati posedanja satov

med prevozom ali med točenjem. Čebelarji v Nemčiji se za te satnice zelo navdušujejo.

Z Erlangenu preizkušajo sedaj tudi cele sate, izdelane iz plastične mase. Ti imajo poleg dobrih lastnosti, ki smo jih navedli pri umetnih satnicah, še to prednost, da jih čebele ne morejo razgristi in pokvariti s trotovino. Iz istega vzroka jih ne napadajo niti večje niti miši. V primeru bolezni jih ni treba uničiti, ker jih je mogoče razkužiti, ne da bi se pokvarili. Opazili so celo, da je snaga v panjih s takimi sati večja kakor v panjih z navadnim satjem. Tudi odkrivanje z medom napoljenih celic ne dela težav. Pri tem lahko uporabljamo iste priprave kakor pri odkrivanju naravnih satov.

Na ugovore, da čebele na umetnem satju ne morejo zadostiti svojemu gradbenemu nagonu, odgovarja izumitelj, da itak grade satje samo takrat, kadar jih k temu prisili potreba. Čebele, ki žive v stalnih panjih, zlasti v drevesnih duplih, izdelajo satje samo enkrat in ga nadaljnje generacije sploh več ne obnavljajo. Ker gre proizvodnja voska na škodo pridelka medu, se nabava plastičnih satov izplača že v nekaj letih. Take sate izdeluje tvrdka Reische & Co., K. C. Kunstharzpresswerk und Metallwarenfabrik, Weilheim - Oberbayern.

Res smo radovedni, kaj nam bo o teh novih čebelarskih pridobitvah poročal tovariš Zupanc, ko jih bo sam preizkusil.

Med na Mount Everestu. Ker je Hillary čebelar, so domnevali drugi čebelarji, da je odprava na Mount Everest imela s seboj tudi med. Vodja odprave polkovnik Hunt pa jim je povedal, da ga njegovi ljudje sploh niso uživali. Ker nekateri tej izjavi kar niso mogli verjeti, so se za pojasnilo obrnili na svojega stanovskega tovariša. Da bi Hillary odgovoril vsem radovednežem, je napisal dr. Evi Crane, urednici angleškega časopisa Bee World pismo, v katerem pravi med drugim: »Na uradnem jedilnem listu res ni bilo nobenega medu. Jaz sem na lastno pest vzel s seboj 5-funtski kozarec medu, ki smo ga pojedli v glavnem taborišču. Zelo smo bili tudi zadovoljni, ko smo našli na južnem grebenu več najhjih doz

medu, ki jih je tamkaj pustila lanska švicarska ekspedicija. Manjšo količino tega medu sem nesel celo v naše najvišje taborišče.

Vzled iz narave. Marsikatera ideja je v gradbeni tehniki kopija narave. Razume se, da so se inženirji tudi pri čebelah učili. Tako so na primer prišli do zaključka, da dajo šesterostrane celice, iz katerih je sestavljen sat, pri najmanjši izrabi prostora in gradiva zelo trdno konstrukcijo. Zato so to konstrukcijo uporabili pri ojačanju sten, podpornikov in nosilcev. Krila letal, ki morajo biti v sodobni aeronautiki izredno odporna, so omočena s slično konstrukcijo iz plastinčice mase ali vlaknatega stekla. Taka krila niso samo lahka, temveč tudi odporna proti obtežbam in upogibom. Satom podobne stene so se izkazale kot najboljše toplotni izolatorji. Uporabljajo jih povsod, kjer je treba paziti, da se ne razgubi preveč toplote.

V Ameriki se ne cedita med in mleko, kot si navadno naši ljudje mislijo. Bajne čebelarke letine z rekordnim pridelkom medu so tam prav tako bele vrane kot pri nas in tudi povprečni letni pridelek na čebeljo družino ni mnogo višji. Le ogledimo si natančneje uradne »amerikanske« številke za lansko leto, ki so posnete po letošnji 6. številki Schw. Bienenzeitung.

Leta 1952 so v Združenih državah ameriških pridelali okoli 124 milijonov kg medu ali nekako 6 % več kot v rekordnem letu 1951 in 23 % več kot znaša povprečje za leta 1946—1950. To je obenem po letu 1941 najvišji pridelek. Največ so pridelali v Kaliforniji, in sicer 22 kg na panj; sledijo Minnesota z 11,3 kg, Florida in Iowa s 7,7 kg in nato ostale države s še nižjimi številkami.

Voska so pridelali 2,19 milijona kg. Število čebeljih družin je doseglo skoraj 5 in pol milijona in je nekaj manjše kot v letu 1951.

Deel

Švicarska vzreja matic v letu 1952. Iz letnega poročila švicarske nemške čebelarke organizacije za leto 1952 posnemam, da lanska letina ni zadovoljila vseh

čebelarjev. Medtem ko so nekateri pridelali povprečno 30—50 kg na panj, so drugi, komaj nekaj desetnih kilometrov oddaljeni, ostali praznih rok. Tudi to leto se je izkazalo, da njihove »Nigra« čebele pač nekaj zmorejo le, če tečejo medeni viri v naravi bogateje. Vprašanje, če ne bi neka druga pasma v istih razmerah pokazala boljši uspeh, ostane seveda slej ko prej odprto. Res pa je, da so »boljši« čebelarji, ki so imeli v družinah mlade plemenite matice, dosegli večji in bolj izenačen pridelek kot navadni čebelarski »smrtniki«, ki se ne ukvarjajo s plemensko odbiro. Nauk iz preteklega leta ni drugačen, kot so pokazala že prejšnja leta: Le z vzrejo matic in skrbno plemensko odbiro dosežemo nekaj uspeha.

Naj še pripomnim, da je lansko leto 1210 rejcev vzredilo 12.772 matic; oprášilo se je 10.707 matic ali 83,8 % na 164 plemenilnih postajah — ob državni podpori celih 3915 švic. frankov.

Deel

Lesonit za zazimovanje. Naša tovarna v Ilirski Bistrici izdeluje tri vrste lesonita. Za zazimovanje čebel pride v poštev 8—12 mm debela porozna vrsta. Pred nastopom mraza potisnem na dno panja lesonitno ploščo, ki sem ji prej izstružil rob za izletnico. S tem sem v zimskem času tudi izdatno zmanjšal praznino v panju. Prav take plošče položim na rešetke v medišču in odenem z njimi skrajne panje v čebelnjaku, ki najrajši močijo, ob desni oziroma levi zunanji steni. Končno zadelam še odprtino pri okencu s primerno prerezano ploščo.

Ta vrsta lesonita toliko vpija vlago, da nisem v pretekli zimi opazil nikakega močenja in nisem imel nikakih plesnivih satov niti v skrajnih panjih. Obdelava je zelo prikladna in uporaba čista. Plošče prepuščajo toliko zraka, da so panji dovolj zračni.

Josip Lampe

Kalorična vrednost medu. Dr. Gaetano Malagola piše: 1 kg medu ima 3264 kalorij, 1 kg medu je toliko kot 3 kg teletine ali 50 jajc ali 5 litrov in pol mleka ali 3 kg in pol sladkovodnih rib ali več kot 1 kg svinjske gnjati ali 6 kg pomaranč ali več kot 3 kg banan. (Come rendere produttiva l'apicoltura str. 72.) —e—

DELOVANJE ZVEZE

3. seja upravnega odbora je bila 13. junija 1955 ob 10. uri dopoldne v Ljubljani. Opravičeno odsotni so bili tov.: Cmer, ing. Ileršič in Mavčec. Od nadzornega odbora je bil navzoč tovariš Debevec.

Predsednik tov. Krmelj je ugotovil sklepčnost seje in prebral naslednji dnevni red: 1. Desetletni načrt. 2. Plan samofinansiranja. 3. Organizacijsko, gospodarsko in kadrovsko vprašanje ter poročilo predsednika gospodarskega odbora o delu. 4. Razno.

Sklepe 2. seje upravnega odbora smo izvršili.

K 1. Upravni odbor je obširno razpravljal o Slovenskem čebelarju. Sklenil je, naj urednik strogo pazi, da bo list redno izhajal. Skušali bomo povišati število naročnikov za 2000. Pridobiti moramo čim več oglasov za list. — Določiti moramo listu podporo in povišati naročnino za 100 do 150 din. Ker je bila kalkulacija za tisk lista nepravilna, naj tovariša urednika obrazložita, kako je prišlo do take kalkulacije. Osmrtnice plačajo društva. Le osmrtnice članov, ki so mnogo pripomogli k razvoju čebelarstva, so brezplačne. Vsa čebelarstva društva bomo s posebnim dopisom obvestili o situaciji Slovenskega čebelarja.

O gospodarskem načrtu je upravni odbor sklenil: Na Vrhnikih bomo kupili staro žago, postavili stene, jih obzidali in naredili začasno ograjo, da bo prostor razdeljen. Postavili bomo stroje, da bomo lahko takoj začeli z delom. V banki bomo zastavili vse sile, da dobimo investicijski kredit. Zraven žage stoječi kozolec bomo odkupili. Do prihodnje seje naj gospodarski odbor prouči celotno situacijo.

Pri nadaljnji razpravi o desetletnem načrtu so odborniki upravnega odbora govorili o izboljšanju čebelje paše. V ta namen naj bi priobčevali razni listi primerne poučne članke. Razne družbene

organizacije in ustanove pa naj bi vplivale na izboljšanje čebelje paše:

1. Gozdne uprave naj bi gojile v svojih drevesnicah medovite rastline in jih uporabljale pri pogozdovanju.

2. Prav tako naj bi železniška uprava zasajala nasipe z medovitimi rastlinami.

3. Tudi kmetijske zadruge bi lahko mnogo pripomogle k izboljšanju čebelje paše.

4. Razni MLO-ji naj bi sadili po drevo-redih in parkih predvsem medovita drevesa in grmičja, ki so prav tako v okras okolici kakor druga drevesa.

5. Posestnikom na Ptujskem polju priporočamo, da naj sejejo samo seme črne ajde.

O tem vprašanju bo upravni odbor še razpravljal.

K desetletnemu načrtu spada tudi adaptacija hiše in drugih poslovnih prostorov na Miklošičevi cesti. To vprašanje je ostalo odprto.

Nato se je razvila živahna razprava o ČE-GOjih. Upravni odbor je sklenil, da nabavimo investicijski inventar za 50 ČE-GOjev po 60 panjev in za 50 ČE-GOjev po 120 panjev.

Pri točki 16. načrta smo med sedeže transportnih sredstev uvrstili še Brežice, Mursko Soboto, Postojno in Radovljico.

S tem je upravni odbor sprejel desetletni načrt.

K 2. Upravni odbor je nadalje razpravljal o samofinansiranju. Govorili smo tu o Janševem domu, o Čebelarški šoli in o Slovenskem čebelarju. Odbor je sklenil, da bomo vzeli pri skladu Antona Janše 1 milijon in ga dali Slovenskemu čebelarju, 800.000 din dobi Čebelarna, notranja trgovina pa 200.000 dinarjev. Za šolo bomo vzeli po 100.000 dinarjev iz rezervnega sklada in prav toliko od čistega dobička.

K 3. O organizacijskem, gospodarskem in kadrovskem vprašanju je poročal tovariš predsednik. Ker se nekateri tova-

riši niso odzvali njegovemu pozivu na delo, je predlagal, da nastavimo za organizacijskega sekretarja tovariša **Volčiča**. Vodstvo Čebelarstva šole naj prevzame tovariš **Kobal**, organizacijo znanstvenega instituta pa **ing. Rihar**, ki naj bo hkrati tudi potovalni učitelj. Predsednik za organizacijo in pospeševanje čebelarstva naj bo **prof. Senegačnik**. V odsek za propagando in tisk je predlagal tovariša **Babnika**. **Dr. Kocjan** naj prevzame vodstvo odseka za čebelje bolezni in naj bo tudi član uredniškega odbora. Vse našete predloge je seja upravnega odbora sprejela.

Predsednik gospodarskega odbora tovariš **Podgoršek** je poročal o nabavi čebelarstva orodja: panjev, zložljivih čebelnjakov, o pomanjkanju bele pločevine, o nakupu in prodaji medu, o vzreji in prodaji matice, o plemenilni postaji v Kamniški Bistrici, o prodaji rojev v Čebelarni, o skladišču za med, o medicini, satnišnici, o pisarniških prostorih in o kadru.

Sklep. Poizvedeti moramo, komu in zakaj so prodajali v Čebelarni roje po 500 din.

Ker je Zveza prejela pritožbe zaradi dobave panjev in drugih čebelarstvih potrebščin, bo komercialni oddelek poslej izvrševal naročila po **vrstnem redu dostopnosti**.

Občni zbor naše Zveze ne more biti prej, dokler ni sestavljena letna bilanca, kar traja navadno tja do mesca aprila.

Čebelarstva društva, ki bodo skupno naročila čebelarstva potrebščin, jih bodo prejela po **grosističnih cenah**.

Dobili smo **nov sipalnik**, ki se je izvrstno izkazal. Opis bo priobčil Slovenski čebelar.

K 4. Tovariš **Namar** je poročal o sestanku ČE-GOjevcev, na katerem so bili sprejeti važni sklepi. Prosil je, da bi jih upravni odbor odobril. Sklepe je Zveza poslala vsem ČE-GOjevcem v pregled in dopolnitev.

Ker še ni bilo objavljeno v Slovenskem čebelarstvu poročilo o občnem zboru Zveze, je poveril upravni odbor tovariša **Debeveca**, da ga sestavi, urednik pa priobči.

Tovariš **Rojec** noče prevzeti čebelarstva predavanja v Beogradu. Pač pa je pripravljen vrteti film o življenju čebel.

V Beogradu bo ustanovni občni zbor Zveze čebelarjev Jugoslavije. Zbora naj se udeležijo kot delegati tovariši: **Krmelj**, **Podgoršek**, **Rojec**, **Senegačnik**, **Debevec**, **Belec** in **Rihar**. Za ta občni zbor bomo prispevali 100.000 din.

Sindikatu uslužbencev pri naši Zvezi je upravni odbor priznal 100.000 din podpore, ki naj bi krila stroške za dvo-dnevni poučni izlet. Napravi naj ga skupno z vrhniškimi sindikatom.

Končno je upravni odbor razpravljal o uredbi o ajdovih pasiščih. Vsem članom upravnega odbora bomo poslali prepis osnutka uredbe, ki ga je izdelal Sekretariat za gospodarstvo LRS.

Sejo je predsednik tovariš **Krmelj** zaključil ob 21.15 uri.

K.

DOPISI

ZANIMIV ČEBELAR

Ljudska republika Slovenija ima prav lepo število čebelarjev, med njimi starih in mladih, zelo izkušenih in tudi takih, ki si žele od starejših tovarišev pridobiti izkušnje. Prav gotovo pa je edinstveni čebelar, **Tonček Matkovič** iz Lotuša št. 111 pri Šmartnem ob Paki. Rojen je bil tako rekoč brez obeh rok in s pohabljenimi nogami, a kar pogledajte ga, kako ponosno stoji pred svojim zidanim čebelnjakom, v katerem ima letos že nekaj panjev. Na vse to je pač lahko ponosen, saj je šele pred kakimi 4 leti začel čebelariti z enim samim panjem v lesenem čebelnjaku.

Kako živi s svojimi čebelicami in kaj vse ve o njih, to je prav občudovanja vredno. Kako s temi rokami obrača sate, kako vlaga v prazne satnike nove satnice, kako čepi na tleh in odpira panje, kako jih ogleduje, kako je srečen in zadovoljen, da so mu dale čebelice letos že nekaj strdi, to se da le videti, tega ni mogoče opisati.

Kot defektno rojen si je želel v svoji samoti vedno čebelic. Kar je kje s kakim delom zaslužil, je vložil v les za čebelnjak. Končno si ga je leta 1949 le po-

stavil. Pozneje ga je ves čas izboljševal in sedaj ima že zidanega. Mislim, da zasluži, da ga omenimo v Čebelarju.

Več ur na dan ogleduje in opazuje svoje čebelice. Prav gotovo je pri tem opazovanju postal tako priden, kot je. Za vsako delo prime, dasiravno mu prinaša mnogo truda, kajti vse, kar drugi naredijo s prsti, mora on narediti z močjo gornjega dela rok. Tako si je primizaril tudi vse, kar ima v čebelnjaku: okno, vrata, panje itd. in ni zastoj ponosen na ta svoj trud. Saj to ni trud zdravega človeka, temveč trud človeka s hibo, ki pa ima naravnost je-kleno voljo.

Temu fantu je treba iti vsekakor na roko! Če ima kdo od starejših čebelarjev kak nasvet, naj ga sporoči uredništvu Slovenskega čebelarja.

Slava Regentova

ČEBELARSKO DRUŠTVO RADOVLJICA

Predsednik tov. Resman je pozdravil navzoče, posebno odposlanca Zveze tov. Rojca, ugotovil sklepčnost in prešel na dnevni red. V delovno predsedstvo sta bila izvoljena tovariša Resman in Baebler, za overovatelja zapisnika pa tov. Benedičič in Tepina.

V svojem poročilu je tov. predsednik omenil nakup sladkorja, dobro uspelo čebelarsko razstavo, kuho voščin, čebelarsko šolo in CE-GO.

Tajnik je poročal, da je imel upravni odbor samo 2 seji, ker so potni stroški za odbornike previsoki. Ožji funkcionarji društva pa so imeli mesečna posvetovanja, na katerih so reševali probleme društva. Odbor je med letom prejel in odposlal 269 dopisov. Večina družin je dobro poslovala. Grajati pa mora družine Bled, Boh, Bistrico in Breznico. Društvo je štelu 284 članov.

Od Gozdnega gospodarstva Bled je društvo kupilo 10 m³ stoječega lesa na Jelovici. Les je že razžagan in se suši. Ves les je že plačan. Trgovski odsek je imel lani 249.589 din prometa. Blago na zalogi je vredno 64.600 din. Odnose med

društvom in Zvezo je treba v obojestransko koristboljšati.

O blagajniškem poslovanju je poročal tov. Tepina. Iz poročila je razvidno, da je znašal promet 120.220 din. Dohodkov je bilo 60.805 din, stroškov pa 59.415 din. V blagajni je 1.390 din. V Narodni banki je naloženih 15.155 din.

O vzreji matic je poročal tov. Volk. Postaja v Dragi ni delovala, ker je bil sladkor predrag. Vodja plemenilne postaje v Ukanci je omenil, da sprašenih matic niso mogli pravočasno oddati. Nujno potreben je hitrejši odkup matic.

Predsednik tov. Resman je dal poročila v razpravo. K besedi se je oglasil tovariš Rojec in pojasnil nekatere organizacijske probleme. Govoril je o težkočah, ki jih je imela Zveza pri nabavi krmilnega sladkorja in pri izdajanju glasila, o izvozu matic, o čebelarski šoli in o tečaju za bolezenske izvedence. Povedal je, da bo v kratkem izšla uredba, s katero bodo papišča dokončno urejena. Končno je obvestil navzoče, da bo Zveza skušala izvažati poleg matic še med, medico, panje, čebelje družine in drugo. V marcu pa bo sestanek vodij plemenilnih postaj.

V imenu nadzornega odbora je poročal tov. Šipec, ki je izjavil, da je našel vse blagajniške knjige v popolnem redu. Na njegov predlog je dobil stari odbor razrešnico.

Tovariš Benedičič je referiral o medonosnih rastlinah. Predlagal je, naj društvo ustanovi vrt, na katerem bi gojili medovite rastline. Predlog je bil sprejet. Ureditev in oskrbovanje bodo prevzeli tov. Benedičič kot vodja, Toman, Pikel, Cizej, Kunstelj, Vovk, Prešern in Zupan.

Občni zbor je odobril predloženi proračun za leto 1953, ki znaša 24.500 din dohodkov in prav toliko izdatkov.

V upravni odbor so bili izvoljeni tov. Resman kot predsednik, Baebler kot tajnik, Tepina kot blagajnik, kot odborniki pa Gregori, Klinar, Kališnik, Sušnik, Grobovšek, Benedičič in Košir. Za Breznico bomo izvolili zastopnika kasneje, ker družina še ni imela občnega zbora.

V nadzornem odboru so tov. Ropret, Sodja, Prešern, Kunstelj in Šipec. Na

občnem zboru Zveze bodo zastopali društvo delegati: Resman, Benedičič in Vovk.

Pri slučajnostih je občni zbor sprejel te sklepe:

1. Čebelarstva družina Boh. Bistrica naj se razdeli v 2 družini, t. j. v družino Boh. Bistrica in Boh. srednja vas.

2. Tovariš Gregori naj posreduje pri OLO, da bi škropili sadno drevje s sredstvi, ki bi manj škodovala čebelam.

3. Vodja plemenilne postaje naj ostane tov. Vovk.

4. Ko bo izšla uredba o pasiških, naj se o njej obvestijo vse čebelarstva družine.

OBCNI ZBOR ČEBELARSTVA DRUŠTVA NOVA GORICA

je bil dne 1. marca t. l. v Solkanu. Predsednik tov. Brezavšek je pozdravil vse navzoče in ugotovil sklepčnost. Obžaloval je, da je še mnogo čebelarjev izven organizacije. Ti čebelarji s svojim nerganjem mnogo škodujejo delu in ugledu naše ustanove. V svojem govoru se je tov. predsednik spomnil umrlih članov, katerih spomin so navzoči počastili z enominutnim molkom.

O društvenem delovanju je poročal tajnik tov. Štantič. Upravni odbor je bil v tesni zvezi z oblastmi in s člani. Največ pažnje je posvečal organizaciji. Članom je preskrbel sladkor in razdelil akacijeva pasišča, kar je povzročilo največ truda in dela. Članstvo se je dvignilo od prejšnjih 36 na 95 čebelarjev, kar je gotovo zelo lep uspeh.

Občni zbor je določil, da plača vsak član kot letni prispevek 10 din od AŽ-panja in 5 din od kranjiča. Za nesebično delo je priznal občni zbor predsedniku in tajniku primerno nagrado.

Iz blagajnikovega poročila je bilo razvidno, da je upravni odbor dobro gospodaril.

Plemenilno postajo je vodil tov. Arčon. Postaja se je morala boriti z začetnimi težavami. Premagali jih bomo edino s skupnim delom.

Predsednik nadzornega odbora tov. Fornazarič je poročal o vzornem in nesebičnem delu upravnega odbora. Predlagal je absolutorij, ki je bil sprejet s ploskanjem.

V upravni odbor so bili izvoljeni tov. Brezavšek za predsednika, tov. Kranjc za podpredsednika, tov. Štantič za tajnika, tov. Budin za blagajnika, tov. Pavletič za gospodarja, za odbornike pa tov.: Podobnik, Stehar in Bizjak. Vodja plemenilne postaje ostane tov. Arčon. V nadzornem odboru so tovariši: Fornazarič, Gorkič, Marušič in Arčon. V Ljubljano pojdeta kot delegata tov. Brezavšek in Gorkič.

Sklepi:

1. Dne 26. aprila bo v Šempetru pri Gorici v čebelnjaku tov. Pavletiča predavanje o čebeljih nalezljivih boleznih.

2. Glede škropljenja sadnega drevja bo društvo odposlalo na OLO Gorica poseben dopis.

3. Sumljive čebelje družine in dovoljenja za akacijo paša bosta pregledala tovariša Gorkič in Fornazarič.

RAZPIS ČEBELARSKIH TEČAJEV

Čebelarstva šola in inštitut pri Zvezi čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani bosta priredila v januarju 1954 tečaj za začetnike in nadaljevalni tečaj.

Tečaja za začetnike se lahko udeležijo taki, ki že imajo prve skušnje v čebelarstvu ali pa se želijo posvetiti tej panogi.

Nadaljevalnega tečaja se lahko udeležijo čebelarji, ki čebelarijo vsaj štiri leta, kar jim potrdi pristojna Čebelarstva družina. Izjemne primere lahko priporoči z utemeljitvijo.

Oba tečaja bosta v Čebelarski šoli v Ljubljani v barakah ob Milčinskega ulici in bosta trajala po tri dni. Stroške za hrano in stanovanje nosi vsak sam. Zveza pa bo krila stroške za predavatelje, kurjavo in razsvetljavo. Prijavo za udeležbo na tečaju je treba poslati najkasneje do konca decembra t. l. V prijavi naj vsakdo navede, če želi, da mu Zveza preskrbi stanovanje in hrano.

Ako bi se javilo preveč interesentov, bosta po dva tečaja iste vrste. Ako pa bi bilo za vsak posamezni tečaj manj kot 15 udeležencev, tečaja ne bo. O pričetku tečaja bomo vsakega prijavitelca posebej obvestili.

MEDVEDOVA SVATBA

(H Gasparijevi sliki na prvi strani)

MARIJA GROSLJEVA

Medved se oženil je,
čujte to novico,
za ženico si izbral
ljubko je lisico.

»Vsi na svatbo, vsi na ples,«
vabi parček mladi,
»da poveselimo se,
kot je to v navadi!«

V gozdu nikdar še biló
take ni gostije.
Vse živali zapuste
svoje domačije.

Gredo, skačejo, frče,
k bližnji gozdni jasi,
polžek s hiško obtežen,
jim sledi počasi.

Tamkaj godba že igra
in podžiga svate,
da po taktu paroma
brusijo podplate.

To je petje, ples in smeh,
didel, dudel, dajčka,
račka si izbrala je
za plesalca zajčka.

Žoltokljuni pevec, kos,
se priklanja regi:
»Plešiva potrkan ples
prav po stari šegi!«

Zolna na mrčes preži
in na smreke trka,
nič ne dé, če se nocoj
malo ga nasrka.

Volk je miren in krotak,
kakor dimnik puha,
godel, plesal, pel bi rad,
pa je brez posluha.

Še merjasec, ta grdun,
— nihče zanj ne mara, —
bi rad plesal, se vrtil,
pa ne najde para.

Modri sovi ni za ples,
v panju mlade pege
so nocoj brez mamice,
brez nadzorstva, nege.

Jelen, z vencem krog rogov,
je za starešino,
ko se grla posuše,
poskrbi za vino.

Radovedna opica
vpije kot za stavo:
»Kdo ti lepe vejice
je pripel na glavo?«

Po ostanih brska le
nenasitna vrana,
pa je zadnja mrvica
na kosteh obrana.

Sredi kroga mladi par,
medved in lisica,
spoštovani kosmatin,
gozdna lepotica.

Spet trobenta, meh in bas,
hopsa, dudeldaja,
medved ženko zavrti,
da ji dih zastaja.

Dé lisička: »Možek, stoj,
sem bolj kratke sape,
kot vrtavko me vrtiliš,
jojme, tvoje šapel!«

Pa prekine medved ples,
k mizi sede z ženko,
v naročaj si posadi
ljubko premetenko.

Glavico nasloni nanj,
kaj so mar ji priče.
Vsem prehitro noč beži,
v jutro se pomiče.

Ko pa petelinji klic
v vasi dan oznani,
slavna svatba se konča,
godei so zaspani.

Vsi k slovesu zapojo:
»Živela dvojica,
že čez nekaj kratkih let,
bo otrok kopica.

Pol lisičk, medvedkov pol,
vajin rod ne mine!«
Mladi parček gre v brlog,
gost za gostom zgine.

